

BESTUURSRAPPORTAGE 2023

Bevat per programma-activiteiten en prestatie indicatoren

Colofon

Bestuursrapportage 2023

Samenstelling

Hoogheemraadschap van Delfland

Delft, september 2023

Hoogheemraadschap van Delfland

Postbus 3061

2601 DB DELFT

[Tel:015-2608108](tel:015-2608108)

www.hhdelfland.nl

Inhoud

Leeswijzer	3
1. Inleiding	4
2. Managementsamenvatting	4
2.1 Inleiding	4
2.2 Prognose financieel resultaat exploitatie op hoofdlijnen	5
2.3 Investeringsuitgaven	8
2.4 Doorkijk 2024 en verder	8
3. Rapportage per programma	9
3.1 Waterkeringen en waterbewustzijn	9
3.1.1 Programmalijn: Waterkeringen	9
3.1.2 Programmalijn: Waterbewustzijn	10
3.1.3 Exploitatie Waterkeringen en waterbewustzijn	10
3.1.4 Investeringsuitgaven Waterkeringen en waterbewustzijn	10
3.2 Waterkwaliteit, biodiversiteit, recreatie en externe verbinding	12
3.2.1 Programmalijn: Waterkwaliteit	12
3.2.2 Programmalijn: Biodiversiteit	14
3.2.3 Programmalijn: Recreatief medegebruik	15
3.2.4 Verbinding met partners en facilitering vanuit netwerk en kennis	15
3.2.5 Exploitatie Waterkwaliteit, biodiversiteit, recreatie en externe verbinding	15
3.2.6 Investeringsuitgaven Investeringsprojecten Waterkwaliteit, biodiversiteit, recreatie en externe beleving	16
3.3 Waterkwantiteit en klimaatadaptatie	17
3.3.1 Programmalijn: Waterkwantiteit	17
3.3.2 Programmalijn: Klimaatadaptatie	18
3.3.3 Exploitatie Waterkwantiteit en klimaatadaptatie	18
3.3.4 Investeringsuitgaven Waterkwantiteit	19
3.4 Waterketen en circulariteit	20
3.4.1 Programmalijn: Waterketen	20
3.4.2 Programmalijn: Transitie waterketen	21
3.4.3 Programmalijn: Energie- en klimaatneutraal	21
3.4.4 Programmalijn: Circulaire economie	22
3.4.5 Exploitatie Waterketen en circulariteit	22
3.4.6 Investeringsuitgaven Waterketen en circulariteit	24
3.5 Financiën	26
3.5.1 Programmalijn: Financiën	26
3.5.2 Programmalijn: Algemene dekkingsmiddelen	28
3.5.3 Exploitatie Financiën	28
3.5.4 Waterschapsbelastingen	30
3.6 Organisatie en bedrijfsvoering	33
3.6.1 Programmalijn: Organisatie	33
3.6.2 Programmalijn: Informatievoorziening	33
3.6.3 Programmalijn: Regulering en dienstverlening	35
3.6.4 Programmalijn: Interne dienstverlening en bestuursondersteuning	35
3.6.5 Programmalijn: Communicatie	36
3.6.6 Programmalijn: Personeel	36
3.6.7 Programmalijn: Digitale transformatie	36
3.6.8 Programmalijn: Innovatie	37
3.6.9 Exploitatie Organisatie en bedrijfsvoering	37
3.6.10 Investeringsuitgaven Organisatie en bedrijfsvoering	38
4. Risicomanagement	39
4.1 Risicoprofiel	39
4.2 Strategisch relevante ontwikkelingen	41
4.3 Opgetreden incidenten in relatie tot de top-risico's	42
5. Bijlagen	44

Leeswijzer

Voor u ligt de bestuursrapportage 2023. Hierin laat het Hoogheemraadschap van Delfland zien hoe halverwege 2023 de uitvoering van de begroting 2023 zich ontwikkelt.

De bestuursrapportage 2023 volgt de structuur van de vastgestelde begroting 2023 (november 2022) en dient dan ook te worden gelezen in samenhang met de begroting 2023. De nadruk in de bestuursrapportage 2023 ligt op afwijkingen in de uitvoering van de afgesproken activiteiten en prestatie-indicatoren. Tevens wordt ingegaan op de afwijkingen in de kosten en opbrengsten per programma.

Na de inleiding in hoofdstuk 1, wordt in hoofdstuk 2 een beknopte managementsamenvatting gegeven en wordt het verwachte exploitatieresultaat over 2023 besproken. We presenteren daarin het resultaat van de watersysteemtaken en de zuiveringstaak afzonderlijk. Ook wordt hier de samenvatting van het verloop van investeringsuitgaven getoond.

In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de voortgang per programma. We herhalen het doel van het programma en gaan in op afwijkingen in de voortgang van de voor 2023 afgesproken activiteiten en doelrealisatie. Halverwege het jaar zijn nog niet alle activiteiten afgerond. We geven daarom expliciet aan als we verwachten dat een bepaalde activiteit niet in 2023 zal plaatsvinden of niet zal worden afgerond, wat de oorzaak daarvan is en wat het gevolg is voor de afgesproken doelrealisatie. In enkele gevallen wordt aanvullende voortgangsinformatie verstrekt om een risico te duiden dat zich nog niet heeft voorgedaan, maar dat mogelijk in de komende periode tot een afwijking in de activiteiten of doelrealisatie kan leiden.

Per programma wordt vervolgens de actuele prognose van de kosten en opbrengsten gegeven en worden afwijkingen groter of gelijk aan € 0,1 miljoen bruto toegelicht. Dit kunnen financiële afwijkingen zijn die samenhangen met de gemelde afwijkingen in de activiteiten, maar het kunnen ook financiële afwijkingen zijn die voortkomen uit autonome financiële ontwikkelingen, administratieve correcties en doorbelastingen naar of uit andere programma's. De actuele prognose geldt als voorgestelde bijstelling van de begroting 2023. In de overzichten worden naast elkaar getoond: de vastgestelde begroting 2023 (november 2022) en de bijgestelde begroting 2023 na verwerking van de mutaties uit deze bestuursrapportage.

Na de exploitatieoverzichten wordt elk programma afgesloten met het actuele inzicht in de investeringsuitgaven. Hierbij wordt toegelicht wat de belangrijkste reden is van de afwijking van de investeringsuitgaven ten opzichte van de raming in de begroting.

In hoofdstuk 4 Risicomanagement worden de gebeurtenissen beschreven die zich in de eerste zeven maanden van 2023 hebben voorgedaan.

1. Inleiding

In deze bestuursrapportage (Burap) 2023 rapporteren we per programma over:

- De prestatie-indicatoren;
- De exploitatieopbrengsten en -kosten;
- De investeringsuitgaven;
- De ontwikkelingen en de risico's ten opzichte van de programmabegroting 2023.

De peildatum van de Burap 2023 is 31 juli 2023.

2. Managementsamenvatting

2.1 Inleiding

Het jaar 2023 is bestuurlijk een overgangsjaar. In deze bestuursrapportage wordt gerapporteerd over de afwijkingen ten opzichte van de begroting 2023. Deze is gebaseerd op het oude bestuursakkoord. De begroting is destijds onder grote onzekerheden opgesteld, als gevolg van de oorlog in Oekraïne en de invloed van de sterk gestegen prijzen voor energie en voor materialen. Halverwege het jaar 2023 merken wij dat deze onzekerheden nog steeds bestaan en zich in meer of mindere mate manifesteren t.o.v. wat aanvankelijk bij de begroting was verondersteld. De oorlog in Oekraïne duurt voort. De energieprijzen laten een dalende trend zien, maar zijn nog wel onderhevig aan schommelingen. De krapte op de arbeidsmarkt laat zich in diverse sectoren goed voelen. Deze onzekerheden hebben invloed op de realisatie van de doelen en de bijbehorende kosten voor Delfland in 2023. Hieronder worden op hoofdlijnen de belangrijkste ontwikkelingen en de bijbehorende effecten geschetst. De effecten van deze ontwikkelingen voor de individuele programma's en programmalijnen worden in paragraaf 3 beschreven.

Ontwikkeling van de energieprijzen

Bij het opstellen van de begroting werd een extreme stijging van de energieprijzen verwacht. Om de kosten die hiermee voor Delfland gemoeid zouden zijn op te kunnen vangen is een energieopslag op het zuiveringstarief geplaatst van € 15 per vervuilingseenheid. Op basis van de realisatie en de verwachte ontwikkeling van de energieprijzen voor de rest van het jaar komen de prijzen lager uit dan in de begroting was aangenomen.

Deze ontwikkeling heeft enerzijds een positief effect op de kosten doordat de dienstverleningsvergoeding PPS en de afdracht aan Delfluent Service, die gekoppeld zijn aan de energieprijzen, lager zijn. Het totaal voordeel is € 4,9 miljoen (€ 3,1 miljoen minder dienstverleningsvergoeding PPS en € 1,8 miljoen minder afdracht Delfluent Service).

Anderzijds ontvangt Delfland minder inkomsten uit groengas doordat de prijzen van certificaten gekoppeld zijn aan de energieprijzen. Lagere prijzen leiden tot minder inkomsten. In totaal gaat het om een bedrag van € 6,1 miljoen minder inkomsten uit groengas dan waarmee in de begroting rekening was gehouden.

Krapte op de arbeidsmarkt

De krapte op de Nederlandse arbeidsmarkt lijkt niet te zijn opgelost. Het is daarom nog steeds lastig om alle vacatureruimte tijdig te kunnen invullen. De krapte doet zich met name voor bij financiële- en ICT-functies, maar ook bij andere functies kost het extra tijd en inspanning om de juiste kennis en vaardigheden binnen te halen. Om onze inzet op de

arbeidsmarkt zo effectief mogelijk te maken hebben we extra middelen ingezet voor recruitmentactiviteiten en voor arbeidsmarktcommunicatie.

Om de geplande activiteiten toch te kunnen realiseren maken we gebruik van extern ingehuurd personeel. De extra kosten die met externe inhuur zijn gemoeid worden voor een belangrijk deel gedekt uit lagere salariskosten als gevolg van het niet kunnen invullen van de vacatureruimte.

Overige ontwikkelingen

Er zijn andere ontwikkelingen die een bepaalde mate van onzekerheid met zich meebrengen en inmiddels elk jaar een beroep doen op onze flexibiliteit in planning en uitvoering. Dit zijn bijvoorbeeld klimaatverandering, met als mogelijk gevolg piekmomenten van wateroverlast of droogte. We hebben er dit jaar tot nu toe nog geen grote problemen door ondervonden. Ook de permanent toenemende en veranderende dreiging van cybercriminaliteit vraagt om ingrijpen wanneer dat nodig is. Dat is in enkele gevallen succesvol gedaan.

Tenslotte vraagt de PFOS-vervuiling in het Forepark te Den Haag momenteel veel aandacht en inzet. De afloop en de gevolgen hiervan zijn bij het opstellen van deze Burap nog niet bekend.

Op het gebied van de investeringen zien wij dat sommige projecten vertraging oplopen en daardoor worden doorgeschoven naar het volgende begrotingsjaar. Voorbeelden hiervan zijn werkzaamheden aan onze keringen, de bouw van de collectieve zuivering en de aankoop van grond voor De Nieuwe Groote Lucht. De oorzaken zijn divers van aard.

Het omgaan met onzekerheden is alles overziend een belangrijke factor in onze bedrijfsvoering. Vooralsnog kunnen we concluderen dat Delfland de meeste van haar bestuurlijke doelen nog altijd realiseert. Wel zijn de effecten van de onzekerheden in het verwachte financieel resultaat zichtbaar. De krapte op de arbeidsmarkt, de ontwikkeling van de marktprijzen van de certificaten voor groengas en de ontwikkeling van de energieprijzen zorgen per saldo voor een nadelig resultaat.

2.2 Prognose financieel resultaat exploitatie op hoofdlijnen

Prognose

Op basis van de huidige cijfers wordt het exploitatieresultaat naar beneden bijgesteld met € 3,4 miljoen (nadelig). Voornaamste oorzaak voor deze bijstelling zijn de lagere opbrengsten groengas als gevolg van de huidige lagere marktprijzen voor certificaten. Daarnaast zorgt het inlopen van de achterstanden op het baggeronderhoud, dat was voorzien in 2022, voor hogere kosten in 2023. Een deel van deze kosten wordt, conform besluit van de VV, gedekt door een onttrekking aan de reserve.

Door de krapte op de arbeidsmarkt is het moeilijk om de openstaande vacatures in te vullen. Als gevolg hiervan zal er in 2023 een onderbesteding zijn op de salariskosten. Hiertegenover staat een overbesteding op de kosten voor inhuur externen. Per saldo is een overbesteding op personeelskosten van € 1,9 miljoen. Een belangrijk deel van dit verschil wordt veroorzaakt door inhuur personeel voor IC- vraagstukken.

Op hoofdlijnen ziet de prognose per taak als volgt uit:

Watersysteembeheer

1) Toename kosten	3,8	Nadelig
2) Toename belastingopbrengsten	-2,7	Voordelig
3) Afname Kwijtscheldingen	-0,2	Voordelig
4) Toename oninbaar verklaringen	0,2	Nadelig
5) Toename dividenden en overige algemene opbrengsten	-0,5	Voordelig
Resultaat vóór bestemming	0,6	Nadelig
6) Vrijval reserves watersysteembeheer	-1,3	Voordelig
Resultaat watersysteem na bestemming	-0,7	Voordelig

Zuiveringsbeheer

7) Afname kosten zuiveringsbeheer	-0,6	Voordelig
8) Toename belastingopbrengsten	-0,5	Voordelig
9) Toename oninbaar verklaringen	0,5	Nadelig
10) Afname dividenden en overige algemene opbrengsten	4,7	Nadelig
Resultaat zuiveringsbeheer	4,1	Nadelig

Totaal resultaat Delfland	3,4	Nadelig
----------------------------------	------------	----------------

Toelichtingen bij de bovenstaande tabel:

Ad 1.

De kostenstijging bij watersysteembeheer wordt grotendeels veroorzaakt door het inlopen van de achterstanden op het baggeronderhoud in 2022.

Ad 2.

De toename van de heffingsopbrengst bij watersysteembeheer wordt grotendeels veroorzaakt door de stijging van de WOZ-waarde van woningen. Deze was met gemiddeld 14,7% hoger dan waar mee in de begroting was gerekend (9,9%).

Ad 3.

De afname van kwijtscheldingen is het gevolg van een daling van het aantal huishoudens met een bijstandsuitkering. In totaal gaat het om ca. 2.000 bijstandsgerechtigden minder dan waar mee in de begroting rekening is gehouden.

Ad 4.

De toename van oninbaar verklaringen voor ingezetenen (watersysteemheffing) en woningen (zuiveringsheffing) is het gevolg van de actualisatie van de heffingsgrondslagen door de RBG. In haar geactualiseerde prognose heeft de RBG het percentage oninbaar van het aantal ingezetenen en het percentage oninbaar van het aantal woningen naar boven bijgesteld.

Ad 5.

De toename voor dividenden en overige algemene opbrengsten wordt veroorzaakt door met name hogere inkomsten uit detacheringen van eigen personeel en door hogere dividenduitkering door de Nederlandse Waterschapsbank (NWB).

Ad 6.

Conform besluitvorming bij de jaarrekening 2022 wordt een bedrag van € 1,3 miljoen, ten gunste van de exploitatie, onttrokken aan de kostenegalisatiereserve watersysteembeheer om de activiteiten die niet zijn uitgevoerd in 2022 alsnog in 2023 uit te voeren. Het gaat met name om opgelopen achterstanden bij baggeren.

Ad 7.

De afname van de kosten voor zuiveringsbeheer is vooral het gevolg van lagere rentelasten.

Ad 8.

Per saldo hogere belastingopbrengsten is het gevolg van het actualiseren van de heffingsgrondslagen door de RBG.

Ad 9.

Per saldo hogere oninbaar verklaringen is het gevolg van de actualisatie van heffingsgrondslagen door de RBG (zie punt 4).

Ad 10.

Per saldo lagere overige inkomsten voor zuiveringsbeheer wordt grotendeels veroorzaakt door lagere opbrengsten uit verkoop van groengas als gevolg van lagere marktprijzen voor certificaten van groengas.

Voorstel resultaatbestemming:

Bij het bestemmen van bovenstaand (per saldo) nadelig resultaat van € 3,4 miljoen worden de volgende mutaties voorgesteld:

- (1) Een storting van € 3,1 miljoen in de tariefdempingreserve zuiveringsbeheer: In de begroting 2023 is een energieopslag toegepast als gevolg van de sterk gestegen energiekosten. Hierbij is toegezegd dat als de energiekosten weer dalen de energieopslag wordt aangepast in de volgende begroting. Nu blijkt dat indexering van de dienstverleningsvergoeding PPS dit jaar lager uitkomt dan waarmee is begroot. In het begrotingsproces 2024 wordt het effect hiervan verder uitgewerkt. Voor 2023 levert de lagere index een voordeel op van € 3,1 miljoen. Omdat het tarief per ve voor dit jaar vast staat, is het voorstel om het voordeel te storten in de tariefdempingreserve zuiveringsbeheer zodat het in het volgende jaar of in de jaren daarna kan terugvloeien naar de belastingbetaler.
- (2) Een onttrekking van € 6,5 miljoen uit de algemene reserve vrij besteedbaar (storting van € 0,7 miljoen aan de algemene reserve WS en een onttrekking van € 7,2 miljoen aan de algemene reserve ZB): Het tekort van € 6,5 miljoen is vrijwel volledig toe te rekenen aan de lagere groengasopbrengsten. Het efficiency resultaat over 2022 is juist voor een belangrijk deel toe te rekenen aan hogere groengasopbrengsten dan begroot. Dat efficiency resultaat is gestort in de algemene reserve vrij besteedbaar zoals besloten in de VV van 1 juni 2023. Analooq daaraan is het voorstel om het tekort van dit jaar te onttrekken aan de algemene reserve vrij besteedbaar.

In het voorstel is rekening gehouden met het VV-besluit op 1 juni 2023 om € 1,3 miljoen te storten in de kostenegalisatiereserve watersysteembeheer en te gebruiken voor de financiering van de activiteiten die vanuit 2022 doorschuiven naar 2023.

Bij de jaarrekening 2023 zal, rekening houdend met de begrotings- en heffingsvoorschriften, het uiteindelijk resultaat verder worden geanalyseerd en een voorstel worden gedaan voor definitieve bestemming van het resultaat.

2.3 Investeringsen

In verband met (her)planning van activiteiten, voortgang van aanbestedingstrajecten, samenwerking met partijen in de omgeving en prijseffecten zal naar verwachting van de begrote € 46,7 miljoen circa € 26,8 miljoen aan projecten in 2023 worden gerealiseerd. Het verschil van € 19,9 miljoen wordt voornamelijk verklaard door lagere investeringsuitgaven bij de programma's Waterketen (€ 11,5 miljoen incl. Nieuwe Groote Lucht), Waterveiligheid (€ 6,3 miljoen) en Waterkwaliteit (€ 2,0 miljoen). De uitvoering van de een deel van de projecten schuift door naar het komende begrotingsjaar en zal in de planvorming bij het opstellen van de begroting 2024 en de meerjarenbegroting worden ingepast.

De verwachte investeringsuitgaven 2023 zijn in de onderstaande tabel gepresenteerd. De concrete stand van de prognose van de investeringsuitgaven 2023 is toegelicht per programma. In bijlage II zijn overzichten van de investeringsprojecten met verzamelkredieten en bijbehorende deelkredieten ter informatie opgenomen.

Ontwikkeling Investeringsuitgaven

Investeringsuitgaven per programma (bedragen in € 1 miljoen)	Geraamde investeringen Begroting 2023	Bijstelling Burap 2023	Geraamde investeringen Burap 2023
Waterveiligheid	15,3	-6,3	9,0
Waterkwaliteit	3,6	-2,0	1,6
Waterkwantiteit	6,0	0,0	6,0
Waterketen	15,4	-7,4	8,0
Financiën	0,0	0,0	0,0
Organisatie en bestuur	1,5	-0,1	1,4
Subtotaal	41,8	-15,8	26,0
Waterketen - Nieuwe Groote lucht	4,9	-4,1	0,8
Totaal	46,7	-19,9	26,8

2.4 Doorkijk 2024 en verder

In het coalitieakkoord 'Water voor mens en natuur' wordt gekozen voor een deugdelijke financiële huishouding die ook ruimte biedt aan nieuwe ontwikkelingen die op ons afkomen.

Wij zijn momenteel bezig om de Begroting 2024 voor te bereiden. Rekening houdend met het feit dat de onzekerheden die zich in 2023 voordoen ook in de volgende jaren een rol zullen spelen, zullen wij zoeken naar een financieel beleid dat betaalbaar en volhoudbaar is en tegelijkertijd uitvoerbaar en uitlegbaar.

3. Rapportage per programma

3.1 Waterkeringen en waterbewustzijn

3.1.1 Programmalijn: Waterkeringen

Doel: Veilige toekomstbestendige waterkeringen.

De primaire, regionale en overige waterkeringen zijn stevig en toekomstbestendig, zodat in het beheergebied veilig kan worden gewoond, gewerkt en gerecreëerd. We zorgen voor adequaat onderhoud en we beoordelen de waterkeringen periodiek op stabiliteit en hoogte. We nemen risicogestuurd passende maatregelen die we afstemmen met de omgeving.

Prestatie-indicator: het percentage keringen op orde op basis van het actuele oordeel voor de primaire en regionale keringen.

De prestatie-indicator geeft de mate weer waarin de keringen voldoen aan de door Rijk en provincie vastgestelde normen, voor de primaire en regionale waterkeringen, op basis van de beschikbare toetsresultaten. Afgekeurde keringen brengen we op orde.

Prestatie-indicatoren: Mate waarin primaire en regionale waterkeringen voldoen aan normen

Streefwaarden			
Prestatie-indicator	Rekening 2022	Begroting 2023	Prognose 2023
Primaire waterkeringen (55 kilometer)	87%	87%	87%
Regionale waterkeringen (437 kilometer)	87%	88%	87%

Activiteiten 2023:

Het toetsen van de keringen en het regulier beheer en onderhoud ligt op schema. Het groot onderhoud loopt achter op de planning omdat de inpassing van het ontwerp en afstemming met de omgeving meer tijd kost. Als gevolg van een nieuwe opgave uit de reguliere inspecties en door langere voorbereiding van het groot onderhoud, wordt de streefwaarde voor de regionale keringen niet gehaald. De verwachting is dat aan het eind van het jaar 87% van de regionale keringen op orde zijn.

3.1.2 Programmalijn: Waterbewustzijn

Doel: De meerwaarde van gedragsinzichten voor ons werk herkennen en er op gepaste wijze resultaat uit halen.

Activiteiten 2023:

Er zijn geen afwijkingen in de voorgenomen activiteiten.

3.1.3 Exploitatie Waterkeringen en waterbewustzijn

Programmalijn (Bedragen * € 1 miljoen)	Begroting 2023	Mutatie Burap	Bijgestelde begroting 2023
Waterkeringen	27,0	-0,4	26,6
Waterbewustzijn	0,3	0,0	0,3
Totaal	27,3	-0,4	26,9

Het exploitatiesaldo in het programma daalt met € 0,4 miljoen. De belangrijkste oorzaken worden hieronder per programmalijn toegelicht.

Programmalijn Waterkeringen (voordelig € 0,4 miljoen):

- Lagere rente- en afschrijvingslasten van € 1,4 miljoen. Dit is het deel van de hogere renteopbrengst van € 3,5 miljoen bij het schatkistbankieren en lagere afschrijvingskosten van € 0,4 miljoen dat naar rato is toebedeeld aan deze programmalijn;
- Hogere personeelskosten van € 0,7 miljoen. Als gevolg van de krapte op de arbeidsmarkt is het lastig om de vacatureruimte in te vullen. Om de activiteiten te realiseren wordt gebruik gemaakt van duurdere externe inhuur;
- Hogere kosten van € 0,1 miljoen. Dit betreft afhandelingskosten van diverse schadeposten van reeds afgesloten investeringsprojecten voor regionale keringen;
- Hogere overige kostenposten van € 0,2 miljoen. Met name door diverse kleine prijs- en hoeveelheidsverschillen.

3.1.4 Investeringsuitgaven Waterkeringen en waterbewustzijn

Programmalijn (Bedragen * € 1 miljoen)	Begroting 2023	Mutatie Burap	Bijgestelde begroting 2023
Waterkeringen	15,3	-6,3	9,0
Totaal	15,3	-6,3	9,0

De investeringsuitgaven 2023 worden verlaagd met € 6,3 miljoen. De belangrijkste oorzaken worden hieronder toegelicht.

Investeringsprojecten Waterkeringen	Begroting 2023 (€1 miljoen)	Bijgestelde begroting 2023
Wat gaan we daarvoor doen?		
Groot onderhoud regionale keringen 13 km (was 16 km)	15,3	9,0

Toelichting op de afwijking:

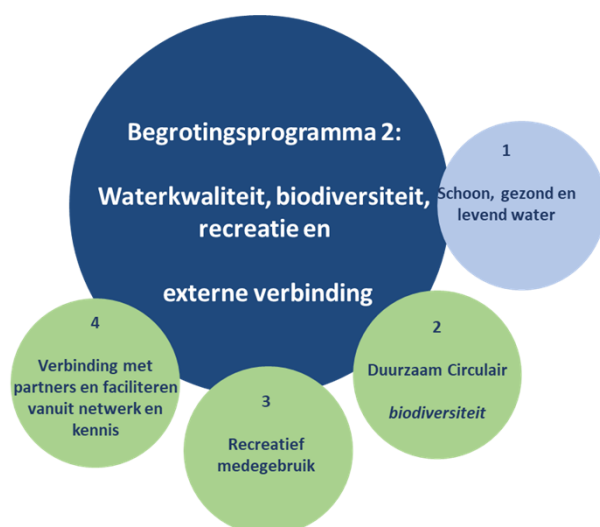
Bij een aantal projecten (zoals kaderverbetering N468) vraagt de inpassing en afstemming van het ontwerp in de omgeving meer tijd. Hierdoor schuift de uitvoering door naar volgend begrotingsjaar. De komende jaren moet de realisatie omhoog teneinde in 2030 de doelstelling 95% van de regionale keringen op orde te bereiken. Daarnaast werd bij een aantal projecten een forse kostenstijging verwacht als gevolg van de energiecrisis (prijsstijging energie en materiaal). Deze is in mindere mate opgetreden waardoor de kosten lager uitvallen. De lager dan verwachte kostenstijging is voor een groot deel opgetreden bij het project grootschalige vervanging van de oeverconstructies, waar de lagere kosten voor materiaal (hout) de grootste impact had op de eerder begrote kosten.

De prognose voor de investeringen is met onzekerheid omgeven. Wij verwachten daarom dat investeringsuitgaven voor 2023 binnen de bandbreedte van tussen de € 8 miljoen en € 10 miljoen zullen gaan uitkomen.

Overzicht voor de verdeling van de oorzaak van de afwijkingen in kilometers en miljoenen euro's.

Oorzaak afwijking		
Uitvoering in 2023	km's.	€ mln.
Lagere energie en materiaal kosten	8,0	2,0
Optimalisatie onderhoud	5,0	1,0
Uitvoering niet meer in 2023	km's	€ mln.
Aanpassingen in de planning	3,0	3,3

3.2 Waterkwaliteit, biodiversiteit, recreatie en externe verbinding

3.2.1 Programmalijn: Waterkwaliteit

Doel: Schoon, gezond en levend water.

Het water in het beheergebied is schoon, gezond en levend voor een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving. De ecologische en chemische waterkwaliteit van Delfland voldoet in 2027 aan de doelen uit de Kaderrichtlijn Water (KRW) en we werken aan de verdere verbetering van de waterkwaliteit in overig water. Samen met onze gebiedspartners nemen we hiervoor de noodzakelijke maatregelen. We zorgen daarnaast voor adequaat onderhoud, beleid, vergunningverlening en handhaving.

Prestatie indicatoren

Prestatie-indicator	Streefwaarden		
	Rekening 2022	Begroting 2023	Prognose 2023
1) Zomergemiddelde stikstofgehalte Boezem Westland/Midden Delfland & Boezem Haaglanden/Schie	2,1 & 1,8 mg/l	2,2 & 1,9 mg/l	2,2 & 1,9 mg/l
2) ESF's: aantal verbeterstappen m.b.t. de 8 ESF's in de KRW-waterlichamen	6	14	6
3) Toxiciteit: percentage metingen gewasbeschermingsmiddelen dat geen belemmeringen geeft voor ecologie	86	94	94

Toelichting op de afwijking:

De prestatie-indicator ESF's voor de ecologie is gebaseerd op het aantal verbeterstappen dat nodig is om de ecologie op orde te krijgen in alle negen KRW-lichamen. Op basis van de prognose uit het KRW-programma werd uitgegaan van 84 benodigde verbeterstappen. Deze prognose is in 2023 bijgesteld, waarbij het effect van de doelaanpassing voor de derde Stroomgebiedbeheerplan (SGBP3) is verwerkt. Op basis hiervan zijn 38 verbeterstappen

nodig tot en met 2027. Dat betekent voor 2023 tot en met 2027 ca. zes verbeterstappen per jaar in plaats van 14.

Activiteiten 2023:

Emissiereductie

In de uitvoering van de activiteiten zijn geen afwijkingen te melden. Aanvullend aan de afgesproken activiteiten gericht op emissiereductie vanuit de glastuinbouw, intensiveren we de samenwerking met de gemeenten, omgevingsdiensten en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA).

Ecologische optimalisatie waterbeheer

Er zijn geen afwijkingen in de voorgenomen activiteiten met betrekking tot het ecologisch beheer en onderhoud van ons watersysteem, de pilots submerse waterplanten en het aangepast maaibeheer volgens de ecokleurenkoers. Er zijn ook geen afwijkingen in de voorgenomen activiteiten bij de aanpak van rivierkreeften.

Ecologische inrichting watersysteem

Het voltooien van het netwerk van natte ecologische zones (NEZ-netwerk), dat bestaat uit stapstenen en kerngebieden wordt steeds complexer. Het laaghangend fruit is geplukt en de beschikbare ruimte is schaars. Voor de projecten die nu in planvorming zijn, werken we samen met de omgeving en proberen we een ontwerp te maken waar iedereen zich kan vinden. In een aantal projecten loopt de samenwerking zeer stroef, met name met projectontwikkelaars en particuliere grondeigenaren. Het gaat daarbij vooral om het beschikbaar krijgen van grond en overeenstemming op het ontwerp. Daarnaast is door openstaande vacatures en interne personele wisselingen onvoldoende inzet gepleegd in de planvorming. Tezamen met de stikstof-problematiek leidt dit tot vertraging in de uitvoering 2023. We blijven inzetten op de samenwerking met de gemeenten en vragen hen meer regie te pakken om water en bodem sturend te laten zijn in de ruimtelijke ordening en prioriteit te geven aan de aanleg van waternatuur.

De projecten die tot uitvoering komen zijn doorgaans duurder dan het normbedrag dat we sinds 2016 hanteren. Dit komt o.a. door aanpassingen van het programma van eisen, inflatie en toegenomen complexiteit van uitvoering. Hiervoor wordt het huidige investeringsplan in 2023 aangepast.

Overig

We verwachten het investeringsplan voor aanleg van waternatuur in overig water niet eerder dan 2024 gereed te hebben. Het ontwikkelen van een visie in combinatie met een verkenning naar de effectiviteit van natuurvriendelijke oevers kost meer tijd dan aanvankelijk ingeschat. De personele capaciteit om het tempo te verhogen is in 2023 niet beschikbaar. Het ontwikkelen van de visie vraagt ook inzet van gemeenten die een vergelijkbaar capaciteitsprobleem hebben.

Voor het thema microverontreinigingen is het belangrijk dat we wendbaar blijven om in te kunnen spelen op de continue ontwikkelingen van kennis en groeiende maatschappelijke aandacht. We ontwikkelen daarom in 2023 geen beleidskader maar herijken het plan van aanpak voor fase 2, Delfland Schoner, op basis van deze ontwikkelingen.

We zijn gestart met de voorbereiding van de landelijke mid-term-review in 2024, o.a. door de risico's van het niet halen van de KRW te actualiseren op basis van de meest recente kennis

daarover en door actualisatie van de watersysteemanalyses die de basis vormden van het KRW-Programma Delfland 2022-2027¹.

Monitoring

We meten dit jaar op 10 extra meetpunten, aanvullend op de 23 meetlocaties van het vaste glastuinbouwmeetnet, in de glastuinbouwvelden om overtredingen nog beter te kunnen opsporen. In totaal is nu voor 6 gewassen de opsporingsmethode met eDNA beschikbaar en wordt deze ook ingezet. Met uitzondering voor twee gewassen namelijk de orchidee en de gerbera. Daarmee is het huidige onderzoek naar de ontwikkeling van eDNA afgerond.

Zwemwater

Prestatie-indicator: Kwaliteit van het zwemwater

Streefwaarden			
Prestatie-indicator	Rekening 2022	Begroting 2023	Prognose 2023
Zwemwaterkwaliteit			
Maximaal aantal locaties met een negatief zwemadvies van meer dan 3 weken	7	6	6

Activiteiten 2023:

Er zijn geen afwijkingen in de voorgenomen activiteiten.

3.2.2 Programmaliijn: Biodiversiteit

Doel: Delfland zet zich actief in voor de biodiversiteit door verbeteringen in werk en terreinen uit te voeren en bij alle werkzaamheden flora en fauna te ontzien. Daarmee dragen we bij aan biodiversiteitsherstel.

¹ Mogelijke consequenties van het niet halen van de KRW doelen zijn in het risicohoofdstuk beschreven.

Activiteiten 2023:

Er zijn geen afwijkingen in de voorgenomen activiteiten.

3.2.3 Programmalijn: Recreatief medegebruik

Doel: Delfland faciliteert recreatief medegebruik waar mogelijk (kansen grijpen).

Activiteiten 2023:

Er zijn geen afwijkingen in de voorgenomen activiteiten.

3.2.4 Verbinding met partners en facilitering vanuit netwerk en kennis

Doel: Het waterbelang en de doelen van Delfland inbrengen en borgen in ruimtelijke en complexe plannen van derden voor de fysieke leefomgeving. Daarnaast kennisuitwisseling in binnen- en buitenland en ondersteuning van het streven om 20 miljoen mensen en 40 stroomgebieden wereldwijd te voorzien van schoon, voldoende en veilig water.

Activiteiten 2023:

Er zijn geen afwijkingen in de voorgenomen activiteiten.

3.2.5 Exploitatie Waterkwaliteit, biodiversiteit, recreatie en externe verbinding

Programmalijn (Bedragen * € 1 miljoen)	Begroting 2023	Mutatie Burap	Bijgestelde begroting 2023
Waterkwaliteit	10,9	-0,7	10,2
Biodiversiteit	0,3	-0,1	0,2
Recreatief medegebruik	0,8	-0,1	0,7
Externe verbinding	1,6	0,5	2,1
Totaal	13,6	-0,4	13,2

Het exploitatiesaldo in het programma daalt in 2023 met € 0,4 miljoen. De belangrijkste oorzaken worden hieronder per programmalijn toegelicht.

Programmalijn Waterkwaliteit (voordelig € 0,7 miljoen):

- Lagere rente- en afschrijvingslasten van € 0,3 miljoen. Dit is het deel van de hogere renteopbrengsten van € 3,5 miljoen bij het schatkistbankieren en een deel van de lagere afschrijvingskosten van € 0,4 miljoen dat naar rato is toebedeeld aan deze programmalijn;
- Lagere kosten van € 0,2 miljoen als gevolg van lagere kosten voor laboratoriumonderzoek ten behoeve van monitoring waterkwaliteit. Deze besparing wordt ingezet voor invulling van de taakstelling uit het begrotingsproces 2023;
- Lagere kosten van € 0,3 miljoen voor het invullen van vacatureruimte waarvan de kosten administratief worden doorbelast op o.a. programmalijn externe verbinding;
- Hogere kosten van € 0,1 miljoen voor het project Rivierkreeften. Deze kosten waren in de begroting niet meegenomen.

Programmalijn Biodiversiteit (voordelig € 0,1 miljoen):

- Lagere kosten van € 0,1 miljoen als gevolg van het niet kunnen invullen van de vacatureruimte. Dit bedrag wordt ingezet voor invulling van de taakstelling vanuit het begrotingsproces 2023.

Programmalijn Recreatief medegebruik (voordelig € 0,1 miljoen):

- Lagere rente- en afschrijvingslasten van totaal € 0,1 miljoen (zie toelichting bij Waterkwaliteit).

Programmalijn Externe verbinding (nadelig € 0,5 miljoen):

- Hogere personeelskosten van € 0,1 miljoen. Om de activiteiten te realiseren wordt gebruik gemaakt van duurdere externe inhuur, als gevolg van de krapte op de arbeidsmarkt is het lastig om de vacatureruimte in te vullen;
- € 0,4 miljoen hogere doorbelaste personeelskosten.

3.2.6 Investeringsuitgaven Investeringsprojecten Waterkwaliteit, biodiversiteit, recreatie en externe beleving

Programmalijn (Bedragen * € 1 miljoen)	Begroting2023	Mutatie Burap	Bijgestelde begroting 2023
Waterkwaliteit	3,6	-2,0	1,6
Totaal	3,6	-2,0	1,6

De investeringsuitgaven 2023 worden verlaagd met € 2,0 miljoen. De belangrijkste oorzaken worden hieronder toegelicht.

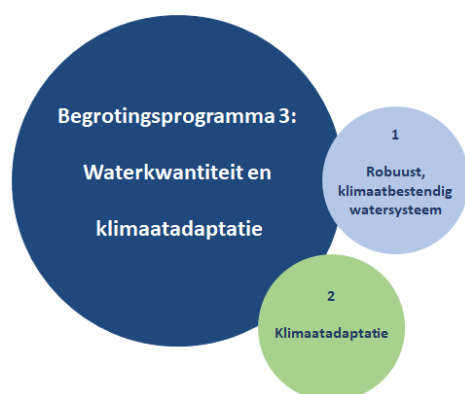
Investeringsprojecten Waterkwaliteit, biodiversiteit, recreatie en externe beleving

	Begroting 2023	Bijgestelde begroting 2023
Uitgaven (*€1 miljoen)		
Netwerk van Natte Ecologische Zones	3,0	1,0
Realisatie mitigerende maatregelen	0,3	0,3
Realisatie vismigratievoorzieningen	0,3	0,3

Toelichting op de afwijkingen:

Netwerk van Natte Ecologische Zones: Zoals in de toelichting op afwijkingen beschreven vertraagt de planvorming van de aanleg van waternatuur, waardoor de investeringen met € 2,4 miljoen voor 2023 sterk achterlopen op de afgegeven investeringsuitgaven 2023. Zoals gerapporteerd in de jaarrekening 2022 wordt de uitvoering van het project Oude Spui ter hoogte van € 0,4 miljoen in 2023 gerealiseerd. Per saldo een lagere investeringsuitgaven van € 2,0 miljoen.

3.3 Waterkwantiteit en klimaatadaptatie

3.3.1 Programmalijn: Waterkwantiteit

Doel: Een robuust, klimaatbestendig watersysteem.

In 2027 is het watersysteem zodanig ingericht dat in het beheergebied kan worden gewoond, gewerkt en gerecreëerd. De kans op inundatie van het gebied door hevige regenval wordt zodanig verkleind dat deze aan de normering voldoet.

Prestatie-indicator: het oppervlak van het beheergebied van Delfland (totaal: 40.600 hectare) dat voldoet aan de normen voor inundatie zoals genoemd in de provinciale waterverordening.

Prestatie-indicator: Voldoet aan normering voor inundatie in hectare

Prestatie-indicator	Streefwaarden		
	Rekening 2022	Begroting 2023	Prognose 2023
Voldoet aan normering voor inundatie (in hectare).	40.022	40.060	40.060
	98,7	98,70%	98,70%

Activiteiten 2023:

De activiteiten lopen conform de begroting 2023, waarbij er goede voortgang is op het inlopen van de achterstand van het baggeronderhoud. De ontstane achterstanden (als gevolg van PFAS-problematiek in eerdere jaren) in de reguliere onderhoudsbagger uit jaar 2021 en uit het jaar 2022 worden dit jaar ingelopen en afgerond.

3.3.2 Programmalijn: Klimaatadaptatie

Doel: De regio Delfland is klimaatbestendig en waterrobuust in 2050.

Activiteiten 2023:

De activiteiten lopen conform de begroting 2023. Binnen de programmalijn zijn kleine verschuivingen. Zo is het aantal (en de omvang van) activiteiten die gericht zijn op versterking van het netwerk en het vergroten van het interne bewustzijn minder.

Bij de vaststelling van de lange termijnstrategie wateroverlast (feb 2023) is aangegeven dat het vormgeven van de implementatie in 2023 centraal staat. Dit kost tijd en vraagt capaciteit, waardoor er minder focus ligt op het concreet uitwerken van gebieds- en toekomstgerichte wateroverlastplannen.

3.3.3 Exploitatie Waterkwantiteit en klimaatadaptatie

Programmalijn (Bedragen * € 1.000)	Begroting 2023	Mutatie Burap	Bijgestelde begroting 2023
Waterkwantiteit	41,0	2,9	43,9
Klimaatadaptatie	2,7	-0,5	2,2
Totaal	43,7	2,4	46,1

Het exploitatiesaldo in het programma stijgt met € 2,4 miljoen. De belangrijkste oorzaken worden hieronder per programmalijn toegelicht

Programmalijn Waterkwantiteit (nadelig € 2,9 miljoen):

- Hogere kosten van € 3,7 miljoen als gevolg van het inlopen van de achterstanden op het baggeronderhoud die was voorzien in 2022. Hiertegenover staat een onttrekking aan de reserve van € 1,1 miljoen conform besluitvorming jaarstukken 2022. Om de achterstanden in te lopen in het baggerwerk zijn aanvullende begeleidingskosten en toezichtkosten gemaakt, bijvoorbeeld ecologisch toezicht voor baggeren in het voorjaar. Daarnaast zijn de hogere kosten het gevolg van grotere hoeveelheid bagger dan bij begroting 2023 was voorzien en een toename in de kosten voor het afzetten en verwerken van baggerspecie;
- Lagere kosten van € 1,1 miljoen met betrekking tot onderhoud en vervanging van kunstwerken als gevolg van capaciteitstekort in de markt waardoor werkzaamheden niet volgens planning kunnen worden uitgevoerd. De middelen die hiermee vrijkomen zullen worden ingezet voor invulling van de taakstelling uit het begrotingsproces 2023;
- Hogere personeelskosten per saldo van € 0,9 miljoen. Als gevolg van de krapte op de arbeidsmarkt is het lastig om de vacatureruimte in te vullen. Om de activiteiten te realiseren wordt gebruik gemaakt van duurdere externe inhuur;
- Lagere rentelasten van € 0,6 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door een hogere renteopbrengst van € 3,5 miljoen bij het schatkistbankieren.

Programmalijn Klimaatadaptatie (voordelig € 0,5 miljoen):

- Lagere kosten van € 0,3 miljoen als gevolg van het niet kunnen invullen van vacatureruimte bij programmasturing. Deze besparing wordt ingezet voor invulling van de taakstelling uit het begrotingsproces 2023;
- Lagere doorbelasting van personeelskosten van € 0,2 miljoen.

3.3.4 Investeringsuitgaven Waterkwantiteit

Programmalijn (Bedragen * € 1 miljoen)	Begroting 2023	Mutatie Burap	Bijgestelde begroting 2023
Waterkwantiteit	6,0	0,0	6,0
Totaal	6,0	0,0	6,0

De investeringsuitgaven 2023 blijven ongewijzigd.

Investeringsprojecten Waterkwantiteit	Begroting 2023	Bijgestelde begroting 2023
Uitgaven (*€1 miljoen)		
Groot onderhoud en/of renovatie van diverse gemalen	3,4	3,4
Nieuwbouw en/of vervanging van diverse gemalen	1,7	1,7
Verbeteringen in het watersysteem	0,9	0,9

Toelichting op de afwijking:

We verwachten, vanwege de onzekerheid in de prognose, een investeringsuitgaven tussen € 5,5 miljoen en € 6,5 miljoen.

3.4 Waterketen en circulariteit

3.4.1 Programmalijn: Waterketen

Doel: Doelmatig en toekomstbestendig transport van afvalwater en het zuiveringsproces.
Delfland transporteert en zuivert afvalwater en verwerkt adequaat het vrijkomende zuiveringsslib. Daarbij optimaliseren wij de doelmatigheid, duurzaamheid en toekomstbestendigheid van het transport- en zuiveringsproces.

Prestatie-indicator: Het verwijderingsrendement van stikstof en fosfaat

Streefwaarden			
Prestatie-indicator	Rekening 2022	Begroting 2023	Prognose 2023
Verwijderingsrendement stikstof %	81%	80%	80%
Verwijderingsrendement fosfaat %	83%	80%	80%

Prestatie-indicator: Vermindering van rioolvreemd water in %

Streefwaarden			
Prestatie-indicator	Rekening 2022	Begroting 2023	Prognose 2023
Vermindering rioolvreemd water in %	1*	1	1

*betreft prognose, de realisatie 2022 is nog niet bekend

Hoe minder rioolvreemd water, hoe beter het zuiveringsproces. Gemeenten en andere partijen hebben invloed op de hoeveelheid rioolvreemd water door de afkoppeling en andere rioleringsmaatregelen.

Activiteiten 2023:

Omdat de belasting van de AWZI De Groote Lucht inmiddels de ontwerpcapaciteit van 258.000 v.e. heeft bereikt (en overschreden wordt, dit jaar met 8%) vraagt dit veel van de zuivering in termen van verbruiken, personele inzet en risico's. De slibverwerkingscapaciteit op de AWZI is hoogbelast en heeft nagenoeg geen flexibiliteit om (technische) storingen op te vangen. Dit in combinatie met veel regen geeft kans op slibuitspoeling, waardoor niet voldaan wordt aan de lozingseisen.

In het reguliere beheer van deze AWZI worden passende maatregelen genomen om het risico zo klein mogelijk te houden, dit vraagt soms meer en andere inzet van expertise. De hogere belasting van de zuiveringen geeft ook hogere exploitatiekosten voor bijvoorbeeld electra en chemicaliën, er wordt immers meer water getransporteerd, er worden meer vervuilingseenheden gezuiverd en meer slib verwerkt. Daarnaast is in juni 2023 een investeringsplan en ontwerp- en uitvoeringskrediet goedgekeurd om AWZI De Groote Lucht tot 2030 veilig en doelmatig te kunnen gebruiken. Vooral nog zijn er geen afwijkingen ten opzichte van de lozingseisen. Verder zijn er geen afwijkingen in de voorgenomen activiteiten.

3.4.2 Programmalijn: Transitie waterketen

Doel: Transitie van een lineaire naar een circulaire waterketen.

Delfland is onderdeel van de waterketen. Onze kerntaken zijn het transporteren en zuiveren van het afvalwater. Dit doen we duurzaam en in samenwerking met de andere waterketen-partners. We streven naar een toekomstbestendige waterketentransitie van lineair naar circulair.

Activiteiten 2023:

Er zijn geen afwijkingen in de voorgenomen activiteiten.

3.4.3 Programmalijn: Energie- en klimaatneutraal

Doel: Delfland is energieneutraal in 2025. Het energieverbruik is gelijk aan de opwekking van onze duurzame bronnen.

Prestatie-indicator: Energieneutraal in %

Streefwaarden				
Prestatie-indicatoren:	2021	2022	Begroting 2023	Prognose 2023
Energieneutraal in %	92*	93	94	94

*gerealiseerde waarden

Wij zijn energieneutraal, wanneer ons energieverbruik (uitgedrukt in primaire energie: TJ) gelijk is aan de duurzame bronnen waarover we als Delfland kunnen beschikken. Dit bereiken we door op het energieverbruik te besparen en duurzame energiebronnen te verwerven.

Prestatie-indicator: Hoeveelheid CO₂-uitstoot in tonnen

Waarden conform rekenmethodiek Klimaatmonitor					
Prestatie-indicatoren:	2020	2021	2022	Begroting 2023	Prognose 2023
Hoeveelheid CO ₂ -uitstoot (in tonnen) Exclusief methaan en lachgas	6.547*	7.122*	6.752	3.800	6.550

* Gerealiseerde waarden gebaseerd op de methodiek van de Klimaatmonitor, conform huidige ontwikkelingen.

We zijn klimaatneutraal wanneer we niet meer bijdragen aan klimaatverandering (geen uitstoot van broeikasgassen). We verbeteren onze CO₂-footprint door de ontwikkelstappen die we zetten. De cijfermatige onderbouwing van de streefwaarden voor zowel het jaar 2022 als 2023 zijn geprognosticeerd, omdat de gecontroleerde gegevens over het jaar 2022 uit de Klimaatmonitor pas in het najaar van 2023 beschikbaar zijn. In het najaar van 2024 worden de definitieve cijfers van 2023 bekend.

Bij de eerder afgegeven prognose voor 2023 is per abuis alleen de CO₂-footprint van aardgasverbruik gepresenteerd. In de aangepaste prognose zijn de andere bijdragen aan de CO₂-footprint nu ook meegewogen.

Activiteiten 2023:

Er zijn geen afwijkingen in de voorgenomen activiteiten.

3.4.4 Programmalijn: Circulaire economie

Doel: Delfland draagt actief bij aan de ontwikkeling van een circulaire economie door producten, materialen en grondstoffen zo hoogwaardig mogelijk te hergebruiken

Prestatie-indicator: Het aandeel opdrachten waarin duurzame/circulaire ambitie meegenomen is. We streven ernaar vanaf 2023 alle opdrachten van Delfland (inkoop en bouw) circulair uit te vragen conform het Grondstoffenakkoord, de transitieagenda voor de bouw.

Streefwaarden			
Prestatie-indicator	Rekening 2022	Begroting 2023	Prognose 2023
GWW-opdrachten met duurzame/ circulaire ambitie (conform Grondstoffenakkoord)	100%	100%	100%
(Advies)diensten en leveringen met duurzaam/circulaire ambitie	92%	60%	94%

In de jaarrekening 2022 is aangegeven dat heroriëntering op de monitoring van de prestatie-indicator (advies)diensten en leveringen met duurzaam/circulaire ambitie een veel hoger percentage duurzaam circulair worden uitgevraagd dan eerder inzichtelijk was. In de eisen of gunningscriteria van meervoudige, nationale en Europese aanbestedingen wordt duurzaamheid al meegenomen. Deze cijfers waren eerder niet meegewogen bij de monitoring en dus niet opgenomen in de begroting 2023. Dat inzicht is nu door vertaald naar de streefwaarden in 2023 van 60% naar 94%.

Activiteiten 2023:

Er zijn geen afwijkingen op de voorgenomen activiteiten.

3.4.5 Exploitatie Waterketen en circulariteit

Programmalijn (Bedragen *€ 1 miljoen)	Begroting 2023	Mutatie Burap	Bijgestelde begroting 2023
Waterketen	116,0	3,7	119,7
Transitie waterketen	0,6	0,0	0,6
Energie- en klimaatneutraal	0,4	-0,1	0,3
Circulaire economie	0,7	-0,1	0,6
Totaal	117,7	3,5	121,2

Het exploitatiesaldo van het programma stijgt met € 3,5 miljoen. De belangrijkste oorzaken worden per programmalijn hieronder toegelicht.

Programmalijn Waterketen (nadelig € 3,7 miljoen):

Beheer zuiverings- en slibinstallatie Zuid (nadelig 0,9 miljoen)

- Hogere extra kosten voor de slibinstallatie van € 0,5 miljoen door de aanbesteding inkoop PE (Poly-Electroliet, dit is een hulpstof voor slibontwatering);
- Hogere kosten van € 0,3 miljoen voor vervanging van meetapparatuur. In de begroting was hier nog geen rekening mee gehouden;
- Vanwege de hogere belasting van AWZI De Groote Lucht worden extra chemicaliën ingezet om de bezinkeigenschappen van het slib te verbeteren. Dit om te voldoen aan de lozingseisen. De extra kosten bedragen € 0,1 miljoen.

PPS-fee en beheer (voordelig € 2,2 miljoen)

- Lagere kosten voor de dienstverleningsvergoeding PPS van € 3,1 miljoen Door hogere gasvoorraden en een zachte winter is de energie index minder sterk gestegen dan in de begroting 2023 was voorzien;
- Hogere kosten voor het risico op arbitrage ten aanzien van de dienstverleningsvergoeding PPS van € 0,5 miljoen;
- Hogere advieskosten voor het in beeld brengen van de kaders waarbinnen er wijzigingen op de zuiveringen kunnen worden doorgevoerd, zoals voor stikstof referentie van € 0,2 miljoen;
- Hogere kosten voor verduurzaming met Nederlandse Garantie van Oorsprong (GVO's) in plaats van Europese GVO's in verband met de CO2-prestatieladder van € 0,2 miljoen.

Onderhoud transportstelsel Zuid (voordelig € 0,2 miljoen)

- Lagere kosten van € 0,2 miljoen omdat twee ingeplande inspecties van de transportleiding doorgeschoven moeten worden naar 2024. Dit wordt veroorzaakt doordat eerst de benodigde lanceer- en uittrede installaties gebouwd moeten worden.

Wvo-heffingen effluent Noord (voordelig € 0,1 miljoen)

- De Wvo-heffing voor effluent Noord is € 0,1 miljoen lager, vanwege een betere zuiveringsprestatie.

Grensoverschrijdend afvalwater (voordelig € 1,0 miljoen)

- Hogere opbrengsten van € 1,0 miljoen voor de behandeling van grensoverschrijdend afvalwater door hogere energieprijzen die gekoppeld zijn aan de gehanteerde indexen.

Groengas (nadelig € 7,6 miljoen)

- Lagere opbrengsten van € 6,1 miljoen als gevolg van de huidige lagere marktprijzen voor certificaten voor groengas;
- Stijging van de energiekosten met € 3,3 miljoen vanwege huidige energieprijzen;
- Als gevolg van de hogere energiekosten en lagere opbrengsten certificaten groengas, maken we dit jaar verlies op de groengas-installaties. Dit leidt tot lagere afdracht aan Delfluent van € 1,8 miljoen.

Assetsturing (nadelig € 0,3 miljoen)

- Hogere kosten van € 0,2 miljoen vanwege noodzakelijk onderzoek staatsteun realisatie collectieve zuivering, hogere kosten voor pilot systeemmodel waterketen alsmede kosten voor het opstarten van noodzakelijke levensduuranalyses van de AWZI's Harnaschpolder en Houtrust (teneinde inzicht te verkrijgen in staat van onderhoud waterketen en met het oog op realisatie van de nieuwe Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater);
- Hogere kosten van € 0,1 miljoen voor verlenging inhuur voor ombouw van de procesautomatisering van AWZI Nieuwe Waterweg. De ombouw van de procesautomatisering van AWZI Nieuwe Waterweg loopt i.v.m. de latere levering van de besturingskasten door tot begin 2024.

Kapitaallasten (voordelig € 1,4 miljoen)

- Lagere rente- en afschrijvingslasten van € 1,4 miljoen. Dit is het deel van de hogere renteopbrengst van € 3,5 miljoen bij het schatkistbankieren en een deel van de lagere afschrijvingskosten van € 0,4 miljoen dat naar rato is toebedeeld aan deze programmalijn.

Personeelslasten (voordelig € 0,2 miljoen)

- € 0,2 miljoen lagere doorbelaste personeelskosten.

Programmalijn Energie- en klimaatneutraal (voordelig € 0,1 miljoen):

- Lagere rentelasten van € 0,1 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door een hogere renteopbrengst van € 3,5 miljoen bij het schatkistbankieren.

Programmalijn Circulaire economie (voordelig € 0,1 miljoen):

- Betreft verschillende kleine posten die optellen tot € 0,1 miljoen lagere kosten.

3.4.6 Investeringsuitgaven Waterketen en circulariteit

Programmalijn (Bedragen * € 1 miljoen)	Begroting 2023	Mutatie Burap	Bijgestelde begroting 2023
Waterketen	13,5	-6,6	6,9
Energie- en klimaatneutraal	1,9	-0,8	1,1
Circulaire economie	0,0	0,0	0,0
Subtotaal exclusief De Nieuwe Groote Lucht	15,4	-7,4	8,0
Waterketen - Nieuwe Groote lucht	4,9	-4,1	0,8
Totaal	20,3	-11,5	8,8

De investeringsuitgaven 2023 worden verlaagd met € 11,5 miljoen. De belangrijkste oorzaken worden hieronder per programmalijn toegelicht.

Investeringsprojecten Waterketen	Begroting 2023	Bijgestelde begroting 2023
Verwachte uitgaven * € 1 miljoen		
Instandhouding De Groote Lucht en Nieuwe Waterweg ¹⁾	4,0	4,0
Vorbereiding Nieuwbouw AWZI De Groote Lucht	4,9	0,8
Collectieve zuivering	5,5	2,6
Gemaal Morsestraat	4,0	0,3

¹⁾ inclusief investering waterharmonica

Toelichting op de afwijkingen:

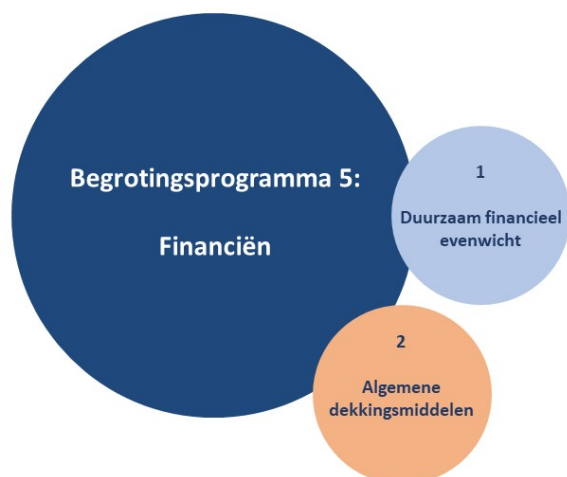
- De instandhoudingsprojecten voor De Groote Lucht en Nieuwe Waterweg (inclusief waterharmonica): De realisatie van de waterharmonica is vertraagd waardoor minder wordt uitgegeven (€ 0,3 miljoen i.p.v. € 2,0 miljoen). De vervanging van de procesautomatisering van AWZI De Groote Lucht is naar voren gehaald waardoor in 2023 meer wordt uitgegeven (circa € 1,7 miljoen meer). De realisatie 2023 voor de instandhoudingsprojecten zal, vanwege de onzekerheid in de prognose, naar verwachting uitkomen tussen € 3,6 en € 4,4 miljoen.
- In 2022 zijn er gesprekken gevoerd met de gemeente Vlaardingen over de aankoop van grond voor het project Nieuwbouw De Groote Lucht. Hierdoor konden voorbereidende werkzaamheden niet tijdig starten om begin 2023 met een compleet ingerichte en bemenste projectorganisatie de voorgenomen activiteiten uit te voeren. Hierdoor zijn de aanvankelijke investeringsuitgaven 2023 niet gehaald. Het projectteam is nu bezig met een herijking van de noodzakelijke, benodigde activiteiten. Hierdoor verwachten we in 2023 € 4,1 miljoen minder uit te geven.
- Collectieve zuivering op AWZI Nieuwe Waterweg:
De realisatie van de PACAS-installatie is, vanwege de latere ontvangen herziene aanbidding voor de bouw van de installatie, verschoven naar tweede helft van dit jaar en eerste helft van volgend jaar. Voor de persleiding De Lier-Staelduinen en de realisatie van het gemaal Perdiksepad in De Lier, vindt eerst een onderzoek plaats of de verwachte groei van het aantal tuinders kunnen worden aangesloten zonder dat de collectieve zuiveringen worden overbelast. Hierdoor verwachten we in 2023 € 2,9 miljoen minder uit te geven. De realisatie zal, vanwege de onzekerheid in de prognose, naar verwachting uitkomen tussen € 2,4 en € 2,8 miljoen.
- In de begroting 2023 was al gemeld dat de realisatie van € 4 miljoen voor het gemaal Morsestraat onzeker zou zijn en dat de beslissing begin 2023 werd verwacht. De beoordeling door experts heeft tot een andere aanpak geleid. Voordat verbetermaatregelen aan het gemaal kunnen worden gerealiseerd, wordt eerst de ontvangstkelder goed gereinigd en daarna worden testen uitgevoerd om de werking van de huidige installatie te onderzoeken. Hierdoor verwachten we in 2023 € 3,7 miljoen minder uit te geven. Na de tests (verwacht 1ste kwartaal 2024) wordt een vervangingsstrategie opgesteld. De realisatie 2023 zal, vanwege de onzekerheid in de prognose, naar verwachting uitkomen tussen € 0,2 en € 0,4 miljoen.

Investeringsprojecten energieneutraal	Begroting 2023	Bijgestelde begroting 2023
Verwachte uitgaven * € 1 miljoen		
Zonnepanelen Houtrust	1,9	1,1

Toelichting op de afwijkingen:

Bij de energiemaatregelen op AWZI's Harnaschpolder wordt onderzocht hoe de geplande projecten zon-op-daken op Houtrust, Serievergisting op Harnaschpolder en aanleg van een warmtepomp zich onderling verhouden in effect en in tijd. Daarbij wordt mechanische slibmenging op Harnaschpolder meegewogen in de integrale afweging. Ook wordt naar de vernieuwing van de beluchting op beide zuiveringen gekeken. Hierdoor wordt dit jaar minder (€ 0,8 miljoen) gerealiseerd. De realisatie 2023 zal vanwege dit onderzoek, en gelet op onzekerheid in de prognose, naar verwachting uitkomen tussen € 1,0 en € 1,3 miljoen.

3.5 Financiën

3.5.1 Programmalijn: Financiën

Doel: Een duurzaam financieel evenwicht.

Een goed beheer van de concernfinanciën door het tijdig, juist en volledig opleggen van kostendekkende belastingaanslagen, het opnemen in de begroting van baten en lasten waaronder verplichte (stel)posten, en het beheer en muteren van reserves en voorzieningen.

De Regionale Belastinggroep (RBG) verzorgt de volledige, tijdige en efficiënte heffing en invordering van de belastingen. De Financiële eenheid - een samenwerking tussen de hoogheemraadschappen Rijnland, Schieland en Delfland - verzorgt de financiële administratie. De fiscale administratie verzorgt Delfland zelf. Daarnaast beheersen we onze financiële processen goed op basis van een sluitende P&C-cyclus, actueel financieel beleid en adequate ondersteuning van de bedrijfsprocessen op het gebied van financiën, inkoop en vastgoed. Dit wordt gevolgd met drie prestatie-indicatoren.

Prestatie-indicatoren:

Prestatie-indicator	Streefwaarden		
	Rekening 2022	Begroting 2023	Prognose 2023
Netto schuldquote (schuldpositie gerelateerd aan omzet in %)	231%	214%	213%
Externe financiering in % vaste activa	76%	80%	80%
Vrije kasstroom (in € mln.)	23,2	-22,3*	-26,2

* In de begroting 2023 is de vrije kasstroom per abuis berekend voor aflossing van de leningen. Dit moet zijn vrije kasstroom na aflossing leningen.

De netto schuldquote (NSQ) is met 1% verlaagd. De reden is de actualisatie van de heffingsgrondslagen waardoor de belastingopbrengsten met € 2,7 miljoen zijn verhoogd.

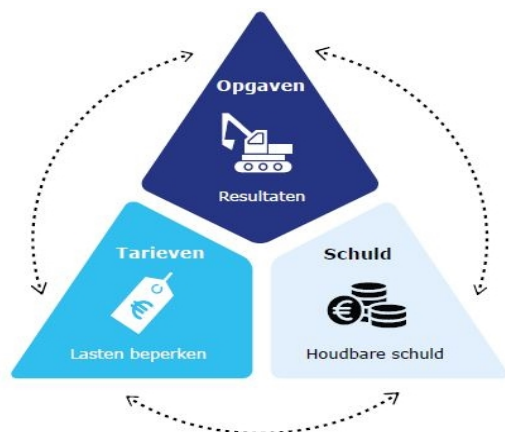
In onderstaand overzicht wordt de opbouw van de vrije kasstroom weergegeven.

Aflossingscapaciteit - verwachte kasstroom (bedragen*€ 1 mln.)	Rekening 2022	Begroting 2023	Prognose 2023
Totale opbrengsten	280,3	298,0	297,8
Totale lasten	-275,4	-294,0	-297,3
Afschrijvingen	42,4	40,6	40,2
<i>Invloed vorderingen en schulden</i>	13,1		0
<i>Invloed voorzieningen</i>	0,3		0,1
1 totaal kasstroom exploitatie	60,7	44,6	40,8
2 kasstroom investeringen	-18,5	-46,7	-26,8
Subtotaal kasstroom (vóór verplichte aflossing)	42,2	-2,1	14,0
3 kasstroom aflossingen PPS- en overige leningen	-19,0	-20,2	-40,2
Totaal vrije kasstroom (na verplichte aflossing)	23,2	-22,3	-26,2

De vrije kasstroom is verslechterd met € 3,9 miljoen. Hiervan wordt € 3,8 miljoen veroorzaakt door hogere exploitatiekosten. De overige € 0,1 miljoen komt enerzijds doordat de investeringen met € 19,9 miljoen naar beneden zijn bijgesteld en anderzijds doordat de aflossingen op leningen € 20,0 miljoen hoger zijn dan begroot. Naast de jaarlijkse aflossing op de PPS lening wordt dit jaar een fixe lening (lening die aan eind van de looptijd in één keer wordt afgelost) van € 20,0 miljoen afgelost. Deze lening was onbedoeld niet in de begroting 2023 opgenomen.

Duurzaam financieel evenwicht

Figuur 3.5: Balans tussen opgaven, lasten en schuldpositie

Een duurzaam financieel evenwicht betekent een gezonde balans tussen 1. (Huidige en toekomstige) opgaven, 2. de ontwikkeling van de lasten voor de belastingplichtigen en 3. de ontwikkeling van de schuldpositie.

Door exogene ontwikkelingen, zoals de oorlog in Oekraïne, zijn in 2022 de olie- en gasprijzen gestegen. De doorwerking hiervan heeft geleid tot extra kosten in de dienstverleningsvergoeding PPS (zuiveringstaak) voor een bedrag van € 22,6 miljoen in 2023. Voor deze hogere kosten is een energieopslag van € 15 per vervuilingseenheid op het zuiveringstarief opgenomen. Tegelijkertijd is toegezegd dat als de kostenstijging vermindert de energieopslag bij de begroting 2024 wordt aangepast.

In het najaar 2022 zijn de energieprijzen gaan dalen en de trend heeft begin 2023 voortgezet. Dit heeft geleid tot een lagere dienstverleningsvergoeding PPS van € 3,1 miljoen. Deze meevaller wordt gestort in de tariefdeempingreserve zuiveringsbeheer zodat deze kan terugvloeien naar de belastingbetaler.

Activiteiten 2023

Er zijn geen afwijkingen in de voorgenomen activiteiten. In aanvulling op de afgesproken activiteiten wordt gewerkt aan de financiële vertaling van het nieuwe coalitieakkoord 2023-2027. Daarnaast wordt gewerkt aan de financiële gevolgen van de nieuwe De Groote Lucht. Het gaat om berekeningen zoals de investeringsbegroting en voor Delfland in het algemeen de effecten op de kapitaallasten, belastingtarieven, kasstroom, financieringsbehoefte, e.d.

3.5.2 Programmalijn: Algemene dekkingsmiddelen

Doel: financiering van de waterschapstaken door het tijdig, juist en volledig opleggen van belastingaanslagen.

De RBG is verantwoordelijk voor het volledig, tijdig en efficiënt heffen en invorderen van de belastingen.

Activiteiten 2023:

Er zijn geen afwijkingen in de voorgenomen activiteiten. In aanvulling op de activiteiten is de indiening van het verzoek om vergoeding van Coronaschade 2021 voorbereid door de RBG en getoetst door de accountant. Dit najaar wordt het oordeel van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) op de ingediende declaratie verwacht.

3.5.3 Exploitatie Financiën

Programmalijn (Bedragen * € 1 miljoen)	Begroting 2023	Mutatie Burap	Bijgestelde begroting 2023
Financiën	10,2	0,2	10,4
Algemene dekkingsmiddelen	-264,3*	-4,6	-268,9
Totaal	-254,1	-4,4	-258,5

* In de begroting 2023 is een bedrag van € 268,3 miljoen voor algemene dekkingsmiddelen opgenomen. Dat is inclusief mutaties reserves. In bovenstaande tabel zijn de reserves eruit gehaald en verderop in de tekst apart toegelicht.

Het exploitatiesaldo van het programma daalt met € 4,4 miljoen. De belangrijkste oorzaken worden per programmalijn toegelicht.

Programmalijn Financiën:

De begroting wordt met € 0,2 miljoen naar boven bijgesteld. Enerzijds gaan de verzekeringskosten met € 0,1 miljoen omhoog door stijging van de premies. Ook valt de doorbelasting vanuit de afdelingen € 0,5 miljoen hoger uit, als gevolg van hogere personeelskosten bij o.a. de afdeling Financiën, Inkoop en Contractmanagement (FIC). Daarnaast is de bijdrage aan de Financiële Eenheid met € 0,2 miljoen verhoogd door hogere personeelskosten en meer kosten van het financieel systeem.

Aan de andere kant dalen onze kosten voor de dienstverlening RBG met € 0,6 miljoen.

Hieraan liggen twee oorzaken aan ten grondslag:

1. De afrekening RBG over 2022 valt € 0,4 miljoen lager (positief) uit dan waar rekening mee is gehouden in de jaarstukken 2022;
2. De kaderbrief 2024 van de RBG schetst een beeld dat de bijdrage voor de kosten van de RBG voor 2023 € 0,2 miljoen lager worden.

Programmalijn Algemene dekkingsmiddelen:

Het totaal neem toe met € 4,6 miljoen. Deze toename is samengesteld uit: € 0,2 miljoen hogere kosten en € 4,8 miljoen hogere opbrengsten.

Kosten:

- Hogere kosten doordat de in de begroting opgenomen taakstellingspost van € 1,4 miljoen in 2023 wordt gerealiseerd door verschillende programma's;
- Lagere kosten doordat in de begroting opgenomen stelpost voor de cao-loonstijging van € 0,75 miljoen in de burap is gecorrigeerd. De dekking van deze post is door andere programma's ingevuld;
- Lagere personeelskosten omdat conform VV besluit de personeelskosten voor de nieuwbouw De Groote Lucht met € 0,5 miljoen (voordelig) worden geactiveerd.

Opbrengsten:

- Op basis van geactualiseerde heffingsgrondslagen zijn de belastingopbrengsten aangepast. Voor 2023 wordt verwacht dat de watersysteemheffingen € 2,7 miljoen extra opleveren. Zie 3.5.4 Waterschapsbelastingen voor nadere toelichting;
- Met de vaststelling van de jaarstukken 2022 valt er € 1,3 miljoen vrij uit de kostenegalisatiereserve watersysteem ter dekking van informatiebeveiliging PA (€ 0,1 miljoen), aanbesteding crisisbeheersing (€ 0,1 miljoen) en baggeren (€ 1,1 miljoen);
- De opbrengsten voor het detacheren van personeel zijn niet structureel begroot. Dit jaar verwachten we ca. € 0,5 miljoen aan detacheringsopbrengsten; deze opbrengsten worden eenmalig gebruikt voor de invulling van de taakstelling;
- Een hogere dividenduitkering van De Nederlandse Waterschapsbank (NWB) van € 0,3 miljoen.

Reserves

De reserves vormen samen het eigen vermogen van Delfland. De mutaties (stortingen en onttrekkingen) worden buiten de exploitatierekening gehouden. Het totaal aan mutaties is gelijk aan het begrote resultaat zodat het resultaat na mutaties reserves op nul uitkomt.

Programmalijn (Bedragen * € 1.000)	Begroting 2023	Mutatie burap	Bijgestelde begroting 2023
Egalisatiereserve AWZI Harnaspolder	5.214		5.214
Reserve kapitaallasten investeringen zuiveringsbeheer	7.000		7.000
Tariefdempingreserve zuiveringsbeheer		3.070	3.070
Totaal stortingen	12.214	3.070	15.284
Algemene reserve vrij besteedbaar	-1.395	-6.512	-7.907
Tariefdempingreserve watersysteem	-3.725		-3.725
Tariefdempingreserve zuiveringsbeheer	-3.100		-3.100
Totaal onttrekkingen	-8.220	-6.512	-14.732
Totaal	3.994	-3.442	552

Toelichting op de afwijkingen:

Met de vaststelling van de jaarstukken 2022 in de VV van 1 juni 2023 is besloten om € 1,3 miljoen te storten in de kostenegalisatiereserve watersysteembeheer, omdat niet uitgevoerde activiteiten 2022 doorschuiven naar 2023. Het gaat om informatiebeveiliging PA (€ 0,1 miljoen), aanbesteding crisisbeheersing (€ 0,1 miljoen) en baggeren (€ 1,1 miljoen). Met de vrijval van € 1,3 miljoen uit de kostenegalisatiereserve watersysteem worden deze middelen, via de exploitatie, direct beschikbaar gesteld om die activiteiten te financieren.

Om het nadelig resultaat van € 3,4 miljoen te dekken, worden twee mutaties voorgesteld: (1) een storting van € 3,1 miljoen in de tariefdempingreserve zuiveringsbeheer en (2) een onttrekking van € 6,5 miljoen uit de algemene reserve vrij besteedbaar.

1. In de begroting 2023 is een energieopslag van € 15 per ve toegepast als gevolg van de sterk gestegen energiekosten. Hierbij is toegezegd dat als de energiekosten weer dalen de energieopslag wordt aangepast in de volgende begroting. Nu blijkt dat indexering van de dienstverleningsvergoeding PPS dit jaar lager uitkomt dan waarmee is begroot. In het begrotingsproces 2024 wordt het effect hiervan verder uitgewerkt. Voor 2023 levert de lagere index een voordeel op van € 3,1 miljoen. Omdat het tarief per v.e. voor dit jaar vast staat, is het voorstel om het voordeel te storten in de tariefdempingreserve zuiveringsbeheer zodat het kan terugvloeien naar de belastingbetaler.
2. Het tekort van € 6,5 miljoen is vrijwel volledig toe te rekenen aan de lagere groengasopbrengsten. Het efficiency resultaat over 2022 is juist voor een belangrijk deel toe te rekenen aan hogere groengasopbrengsten dan begroot. Dat efficiency resultaat is gestort in de algemene reserve vrij besteedbaar zoals besloten in de VV van 1 juni 2023. In analogie daarvan is het voorstel om het tekort van dit jaar te onttrekken aan de algemene reserve vrij besteedbaar.

3.5.4 Waterschapsbelastingen

Het heffen en innen van de belastingen wordt gedaan door de RBG.

Heffingsgrondslagen

Op basis van de inzichten uit de jaarrekening 2022 en de geactualiseerde opgave van de RBG komen we tot de volgende bijstelling van de prognose 2023.

Belastingsoort	Eenheid	Begroting 2023	Mutatie Burap 2023	Bijgestelde begroting 2023
Watersysteemheffing (bruto)				
Ingezetenen	Huishoudens	541.598	-3.598	538.000
Gebouwd	WOZ (€ mln.)	225.535	12.845	238.379
Ongebouwd (overig)	Hectare	14.000	0	14.000
Ongebouwd (wegen)	Hectare	4.650	0	4.650
Natuur	Hectare	3.000	0	3.000
Verontreinigingsheffing	Vervuilingseenheid	400	0	400
Zuiveringsheffing (bruto)	Vervuilingseenheid	1.521.366	4.734	1.526.100

Toelichting op de afwijkingen:

Door de laatste inzichten, waaronder de raming van de RBG, is het aantal ingezetenen (bruto) naar beneden bijgesteld met 3.598 huishoudens, de WOZ-waarde van gebouwd verhoogd met € 12,8 miljoen en het bruto aantal vervuilingseenheden eveneens verhoogd met 4.734 vervuilingseenheden. De hogere WOZ-waarde wordt veroorzaakt door (a) de groei van het areaal en (b) doordat de waarde van de woningen een sterke stijging kenden. Bij het opstellen van de begroting wordt gerekend met inschattingen. De groei van het areaal is lastig in te schatten door onzekerheden in de woningbouw (stikstofcrisis). Voor de ontwikkeling van de WOZ-waarde wordt o.a. gebruik gemaakt van de meicirculaire gemeentefonds. Daarin wordt op basis van informatie van de Waarderingskamer een inschatting gemaakt van de marktontwikkeling voor woningen en niet-woningen.

Het aantal vervuilingseenheden (v.e.) voor de zuiveringsheffing bestaat uit 9.334 meer v.e. bij woningen en 4.600 minder v.e. bij bedrijven. Totaal een toename van 4.734 vervuilingseenheden.

Kwijtschelding en oninbaar:

Het aantal huishoudens van 538.000 (tabel watersysteemheffing ingezetenen) is het totaal aantal heffingsplichtigen, dus vóór aftrek van kwijtschelding en oninbaar. Op grond van de kwijtscheldingsnorm van 100% van de bijstandsuitkering verwachten wij dat circa 52.200 huishoudens (9,7% van het totaal) in 2023 voor kwijtschelding van de heffing 2023 in aanmerking komen. Dat is ca. 2.000 minder dan waar mee is begroot.

De mate van oninbaarheid voor ingezetenen is omhoog bijgesteld van 7.600 huishoudens naar ongeveer 9.600 huishoudens (dit is circa 2.000 meer).

Voor de zuiveringsheffing bij woningen wordt verwacht dat de oninbaarheid hoger wordt dan begroot 2023: ongeveer 4.800 v.e. meer. De oninbaarheid bij bedrijven blijft vrijwel gelijk. Door de hoge inflatie ontstaat er echter onzekerheid over de inschatting van de mate van oninbaarheid in 2023.

Tarieven 2023

In onderstaande tabel staan ter informatie de tarieven zoals die voor 2023 zijn vastgesteld.

Belastingsoort (bedragen * € 1)	Begroting 2023
<i>Watersysteembeheer</i>	
Tarief ingezetenen per huishouden	120,68
Tarief gebouwd in proc. economische waarde	0,0245%
Tarief ongebouwd per ha.	91,87
Tarief ongebouwd per ha. (Wegen)	459,34
Tarief natuur per ha.	4,40
Tarief verontreinigingsheffing per v.e.	98,92
<i>Zuiveringsbeheer</i>	
Tarief woningen en bedrijven per v.e.	98,92

Belastingopbrengsten

De belastingtarieven voor 2023 staan vast. Het actuele areaal resulteert in een gewijzigde opbrengst ten opzichte van de begroting 2023. De gevolgen hiervan voor de netto belastingopbrengsten (dus inclusief kwijtschelding en oninbaar) zijn in onderstaande tabel zichtbaar.

Belastingsoort (Bedragen * € 1.000)	Begroting 2023*	Mutatie Burap 2023	Bijgestelde begroting 2023
a. Watersysteembeheer			
Ingezetenen (netto)	57.900	-445	57.455
Gebouwd	55.229	3.145	58.374
Ongebouwd (overig)	1.286	0	1.286
Ongebouwd (wegen)	2.136	0	2.136
Natuur	13	0	13
Verontreinigingsheffing	40	0	40
Netto-opbrengsten watersysteem 1)	116.604	2.700	119.304
b. Zuiveringsbeheer			
Opbrengst lopend jaar (netto)	148.490	-4	148.486
Netto-opbrengsten zuivering 2)	148.490	-4	148.486

* In de begroting 2023 zijn voor het watersysteem abusievelijk *onjuiste* cijfers opgenomen. In deze tabel staan de juiste bedragen. Deze sluiten aan met de bedragen in andere tabellen.

1. Opbrengsten ingezetenen na aftrek van kwijschelding en oninbaar.
2. Opbrengsten zuivering na aftrek oninbaar.

Toelichting op de afwijkingen:

Binnen de watersysteemheffing zijn twee categorieën waarvan wordt verwacht dat de belastingopbrengsten gaan afwijken van de begroting 2023. Voor de categorie ingezetenen wordt € 0,4 miljoen minder opbrengsten verwacht door een naar beneden bijgesteld aantal ingezetenen. De verwachte daling kwijschelding enerzijds en verwachte stijging oninbaarheid anderzijds heffen elkaar op.

Voor de categorie gebouwd wordt daarentegen € 3,1 miljoen meer opbrengsten verwacht. Deels komt dat door toename van het areaal, maar grotendeels wordt de toename veroorzaakt door de WOZ-waarde stijging van woningen. Deze was met gemiddeld 14,7% hoger dan waar wij mee hebben gerekend (9,9%).

Wat betreft de WOZ-waarden: de gemeenten Pijnacker-Nootdorp en Den Haag hebben nog geen gegevens aangeleverd bij de RBG. Hierdoor kan de totale WOZ-waarde nog gaan afwijken van waar nu mee rekenen met hogere belastingopbrengsten van € 3,1 miljoen.

3.6 Organisatie en bedrijfsvoering

3.6.1 Programmalijn: Organisatie

Doel: Een professionele, toekomstbestendige, rechtmatig handelende en resultaatgerichte organisatie.

We zijn een professionele organisatie die in verbinding staat met de maatschappij en strategieën ontwikkelt om veranderingen tegemoet te treden en deze te vertalen naar ons handelen. We zijn een organisatie die door duidelijke sturing op doelen en goed ingerichte processen resultaatgericht opereert en die ervoor zorgt dat medewerkers goed toegerust zijn voor die toekomstige ontwikkelingen. Gerichte aandacht voor integriteit en auditen verankert rechtmatigheid en bevordert continu leren.

Activiteiten 2023:

Geen afwijkingen in de voorgenomen activiteiten.

Er is een tussentijdse evaluatie van het organisatieontwikkeltraject Samenspel uitgevoerd en we bekijken welke nadere afspraken we moeten maken om de sturing in de organisatie te versterken.

3.6.2 Programmalijn: Informatievoorziening

Doel: Een betrouwbare, wendbare en efficiënte informatievoorziening.

Zorgdragen voor een betrouwbaar informatiebeleid, architectuur, (geo-)informatievoorziening en een centrale regie op functioneel beheer en gegevensbeheer en betrouwbare ICT-diensten.

Het werk van Delfland wordt steeds verdergaand gedigitaliseerd. Vraagstukken als informatiebeveiliging en privacy vragen meer aandacht. De benodigde kennis en het volume van werk nemen toe.

Voor deze programmalijn zijn nog geen prestatie-indicatoren afgesproken. Een voorstel daarvoor wordt in 2023 vastgesteld.

Informatiebeveiliging en privacy

Activiteiten 2023:

Medio januari 2023 is een Information Security Officer (ISO) in dienst getreden. Het werven van 2 andere ISO's, met de focus op de beveiliging van de kantoor- en procesautomatisering, verloopt moeizaam door de krapte op de arbeidsmarkt.

In de tweede helft van het jaar vindt er een nieuwe Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO)-audit plaats. Hiervoor worden momenteel voorbereidingen getroffen. De meeste verbeterpunten uit de vorige audits zijn opgepakt en de verwachting is dat de openstaande punten, zoals Business continuity Management (BCM), risicomanagement en leveranciersmanagement de komende maanden verder kunnen worden opgepakt. Daarmee liggen we op schema voor de beoogde BIO-volwassenheidsscore 3 eind 2023.

Delfland heeft verschillende incidentresponseplannen, maar het daadwerkelijk oefenen en trainen schiet nu nog te kort, terwijl dit bijdraagt aan het vergroten van het bewustzijn en ontwikkelen van de vaardigheden van medewerkers om hen beter voor te bereiden op een eventuele aanval. Delfland biedt medewerkers trainingsmodules aan op het gebied van cybersecurity incidenten.

We houden ons eigen Security operations center (SOC) volledig in de lucht, omdat het Waterschapshuis pas eind 2024 een effectieve gezamenlijke oplossing zal hebben. In afwachting van de besluitvorming rond een gezamenlijk SOC, hadden we in de begroting 2023 nog niet alle middelen voor een volledige eigen SOC opgenomen. Dat doen we nu alsnog.

Toekomstgericht informatievoorziening

Activiteiten 2023:

Om de impact op de informatievoorziening (IV) van de snel opvolgende wet- en regelgeving in combinatie met de ontwikkelingen in de maatschappij te kunnen bijhouden, moet voortdurend worden beoordeeld wat nodig is voor het op orde brengen en houden van de basis. De activiteiten waarop extra wordt ingezet zijn onder meer wijzigingsbeheer, autorisatiebeheer en incidentenmanagement.

3.6.3 Programmalijn: Regulering en dienstverlening

Doel: Een effectieve en efficiënte regulerings- en dienstverleningsketen als schakel tussen buiten en binnen.

De reguleringsketen vormt de transparante en efficiënte schakel tussen buiten en binnen. Toezicht en handhaving worden effectief ingezet om het naleefgedrag te bevorderen en waar mogelijk structureel te verbeteren. Met de implementatie van de Omgevingswet verbeteren we onze dienstverlening, borgen we het waterbelang in onze eigen instrumenten en in die van andere overheden, en maken wij de participatie van inwoners in onze besluitvorming eenvoudiger.

Prestatie-indicator: Vergunningen verstrekken binnen de wettelijke termijn

Streefwaarden			
Prestatie-indicator	Rekening 2022	Begroting 2023	Prognose 2023
De vergunningen worden binnen de wettelijke termijn van 8 weken verstrekt	86%	95%	95%

Door de complexiteit van een deel van de vergunningaanvragen en handhavingsacties is de termijn soms niet haalbaar. Daarom geldt een streefwaarde van 95%.

Ondanks blijvende druk op vergunningverlening en de start van de Omgevingswet verwachten we de prestatie-indicator te gaan halen.

Regulering

Activiteiten 2023:

Er zijn geen afwijkingen op de voorgenomen activiteiten.

Toezicht en handhaving

Activiteiten 2023:

Het eerste halfjaar zijn er geen afwijkingen van de uitvoering te melden. Mogelijk ontstaan er door de huidige onderbezetting, als gevolg van verloop in de personele bezetting, in de tweede helft van het jaar wel afwijkingen. Als dat gebeurt, zullen wij risico gestuurd prioriteiten stellen.

Waterschapsverordening en Omgevingswet

Activiteiten 2023:

We treffen de voorbereidingen die nodig zijn om de Waterschapsverordening op 1 januari 2024 in werking te laten treden.

De aanpassingen rond de bescherming van onze afvalwatertransportleidingen zullen nog niet opgenomen zijn in de Waterschapsverordening, omdat daarvoor meer tijd nodig is.

Een overzicht van de overige beleidswijzigingen die in de toekomst worden verwacht, zal beschikbaar zijn bij de bespreking van de nieuwe Waterschapsverordening.

3.6.4 Programmalijn: Interne dienstverlening en bestuursondersteuning

Doel: Een betrouwbare, wendbare en efficiënte interne product- en dienstverlening en een juiste, tijdige en transparante besluitvorming.

Activiteiten 2023:

Afwijkingen in de activiteiten betreffen voornamelijk maatregelen om de dienstverlening en ondersteuning op het gewenste niveau te houden. Bijbehorende financiële mutaties kunnen binnen de begroting worden opgevangen.

3.6.5 Programmalijn: Communicatie

Doel: Communicatie draagt bij aan de reputatie van Delfland als deskundige, betrouwbare en transparante overheid en partner.

Prestatie-indicator: Klanttevredenheid

Streefwaarden			
Prestatie-indicator	Rekening 2022	Begroting 2023	Prognose 2023
Rapportcijfer voor het contact met het Hoogheemraadschap van Delfland	N.v.t.*	≥ 7,5	**

* In 2022 is het klanttevredenheidsonderzoek niet uitgevoerd, omdat de benodigde voorbereiding groter was dan voorzien, vooral in verband met de AVG. Het onderzoek wordt in 2023 uitgevoerd.

**Onderzoek is uitgevoerd maar gezien de onvoldoende respons zijn de resultaten niet representatief.

Activiteiten 2023:

Het onderzoek is uitgevoerd maar leverde gelet op de geringe respons geen representatieve resultaten op. We beraden ons op een vervolgstap en op de vraag of de afgesproken PI kan worden vervangen.

3.6.6 Programmalijn: Personeel

Doel: Een toekomstgerichte, aantrekkelijke en veilige werkgever.
Delfland blijft in beweging: wij zijn extern georiënteerd en zetten in op continue verbetering. Kennisdeling en duurzame inzetbaarheid staan centraal. We houden oog op de veiligheid en gezondheid van medewerkers. Daarnaast willen we een aantrekkelijke werkgever zijn.

Prestatie-indicatoren: Werkgeverschap en Total Recordable Case Frequency (TRCF)

Streefwaarden			
Prestatie-indicator	Rekening 2022	Begroting 2023	Prognose 2023
Werkgeverschap	N.v.t.	7,3	7,3
TRCF	2	2,5	2,5

TRCF = de mate van veiligheid in de organisatie uitgedrukt in het aantal ongelukken per miljoen gewerkte uren

Activiteiten 2023:

Er zijn geen afwijkingen in de voorgenomen activiteiten. De arbeidsmarktkrapte is steeds nadrukkelijker voelbaar in onze vacaturevervulling. Door meer personeel in te huren die daarvan het gevolg is, lukt het ons wel om onze doelen te halen.

3.6.7 Programmalijn: Digitale transformatie

Doel: Delfland hanteert digitale transformatie als strategisch instrument voor de verbetering van primaire en ondersteunende werkprocessen en systemen.
Ondersteuning van de transitie van Delfland om in 2029 minder handmatig werk uit te voeren en te werken met veiliger en intelligentere systemen die medewerkers ondersteunen met advies en het voorspellen van werk (bijvoorbeeld voorspellend onderhoud).

Activiteiten 2023:

Er zijn geen afwijkingen op de voorgenomen activiteiten.

3.6.8 Programmalijn: Innovatie

Doel: Ontwikkelen van kennis en stimuleren van innovaties gericht op het creëren van maatschappelijke meerwaarde.

Activiteiten 2023:

De voorgenomen activiteiten lopen volgens planning.

3.6.9 Exploitatie Organisatie en bedrijfsvoering

Programma Organisatie en bedrijfsvoering (Bedragen *€ 1.000)	Begroting 2023	Mutatie Burap	Bijgestelde begroting 2023
Organisatie	8,4	0,9	9,3
Informatievoorziening	16,4	1,4	17,8
Regulering en dienstverlening	9,5	0,5	10,0
Interne dienstverlening en bestuursondersteuning	9,6	0,1	9,7
Communicatie	2,1	0,0	2,1
Personeel	2,0	0,2	2,2
Digitale transformatie	0,7	-	0,7
Innovatie	3,2	-0,4	2,8
Totaal *	51,9	2,7	54,6

De kosten binnen dit programma nemen toe met € 2,7 miljoen. De oorzaken van deze stijging worden hieronder per programmalijn toegelicht.

Programmalijn Organisatie (nadelig € 0,9 miljoen):

- Hogere kosten van € 0,5 miljoen voor de verdere implementatie van assetmanagement in het algemeen en voor de ontwikkeling van het onderhoudsysteem "1-OBS" die daarmee verband houdt;
- Hogere kosten door per saldo budget neutrale overboekingen van € 0,4 miljoen. Voor een bedrag van € 0,2 miljoen is dit afkomstig uit de programmalijn Innovatie en voor eveneens € 0,2 miljoen afkomstig uit de programmalijnen Communicatie, Informatievoorziening en Personeel.

Programmalijn Informatievoorziening (nadelig € 1,4 miljoen):

- Hogere personeelskosten van € 0,6 miljoen. Als gevolg van de krapte op de arbeidsmarkt is het lastig om de vacatureruimte in te vullen. Om de activiteiten te realiseren wordt gebruik gemaakt van duurdere externe inhuur.
- Hogere kosten voor het Security Operations Center (SOC) van € 0,5 miljoen als gevolg van een ruimere inrichting dan voorzien;
- Hogere kosten van € 0,2 miljoen voor Het Waterschapshuis op basis van hun actualisering van het budget voor het lopende jaar;
- Hogere kosten van € 0,2 miljoen doordat het budget voor geo-informatie (digitale kaarten van de functies in ons gebied) abusievelijk te laag was begroot;
- Lagere kosten van € 0,1 miljoen als gevolg van een besparing op de kosten voor beleidsondersteunend onderzoek beheer data watersysteem. Deze besparing wordt ingezet voor invulling van de taakstelling uit het begrotingsproces 2023.

Programmalijn Regulering en dienstverlening (nadelig € 0,5 miljoen):

- Hogere kosten van € 0,2 miljoen voor toezicht en handhaving, o.a. wegens de vervanging van een boot, de aanschaf en vervanging van digitale meetinstrumenten en hogere kostprijzen voor onderhoud;

- Hogere doorbelaste personeelskosten van € 0,2 miljoen doordat meer personele capaciteit is ingezet dan in de begroting opgenomen;
- Budget neutrale verhoging van de lasten met € 0,1 miljoen in verband met de centralisering van het budget voor het zaakstelsel van Delfland. Bijdrage komt uit programmalijn Waterkwantiteit, peilbeheer (OWK).

Programmalijn Interne dienstverlening en Bestuursondersteuning (nadelig € 0,1 miljoen):

- Hogere kosten voor uitbreiding van het wagenpark van € 0,1 miljoen. De uitbreiding is conform vervoersbeleid, en is het gevolg van de groei van de organisatie waarbij op functie een dienstauto benodigd is. Bij de uitbreiding wordt ingezet op verdere elektrificatie;

Programmalijn Personeel (nadelig € 0,2 miljoen):

- Hogere kosten van € 0,1 miljoen voor de NS-businesscard voor medewerkers;
- Hogere kosten van € 0,1 miljoen door verschuiving bijdragen aan Vakorganisaties naar deze programmalijn. Per abuis was deze post op programmalijn Organisatie begroot.

Programmalijn Innovatie (voordelig € 0,4 miljoen):

- Verlaging van het innovatiefonds en het budget voor kennis en innovatie tezamen € 0,2 miljoen door minder aanvragen voor het innovatiefonds. Deze verlaging wordt ingezet voor invulling van de taakstelling uit het begrotingsproces 2023;
- Budget neutrale overboeking van € 0,2 miljoen naar programmalijn Organisatie. Dit is een correctie vanwege een administratieve fout in de begroting 2023.

3.6.10 Investeringsuitgaven Organisatie en bedrijfsvoering

Programmalijn (Bedragen * € 1 miljoen)	Begroting 2023	Mutatie Burap	Bijgestelde begroting 2023
Informatievoorziening	-	1,35	1,35
Digitale transformatie	1,5	-1,5	-
Totaal	1,5	0,15	1,35

De investeringsuitgaven 2023 worden verlaagd met € 0,15 miljoen. De belangrijkste oorzaken worden hieronder per programmalijn toegelicht.

Investeringsprojecten Organisatie en bedrijfsvoering	Begroting 2023 (*€1 miljoen)	Bijgestelde begroting 2023
Wat gaan we daarvoor doen?		
• ICT en facilitair	1,5	1,35

Toelichting op de afwijkingen:

In de begroting zijn de investeringen voor dit programma per abuis geboekt onder de programmalijn Digitale transformatie. Dat moet zijn: Informatievoorziening voor een bedrag van € 1,35 miljoen en Interne dienstverlening (facilitair) voor een bedrag van € 0,150 miljoen. Voor de Informatievoorziening zullen in het najaar voor het begrote bedrag investeringsvoorstellen aan de VV worden voorgelegd. Deze hebben met name betrekking op de vervanging en uitbreiding van hardware.

Voor de Interne dienstverlening zal geen investeringsvoorstel voor 2023 meer volgen. Het betreft vervangingsinvesteringen in de parkeergarage van het gemeenlandshuis. Deze investeringen zijn noodzakelijk om de garage toekomstbestendig te maken, maar uit

marktverkenningen is gebleken dat voor de uitvoering van werkzaamheden pas in 2024 bij mogelijke uitvoerders ruimte bestaat.

4. Risicomanagement

De wereld om ons heen verandert snel en de eisen die aan Delfland worden gesteld, zijn steeds hoger. Binnen deze context is het belangrijk om zicht te hebben op de risico's die we als organisatie lopen, zodat we op basis hiervan bewuste keuzes kunnen maken en niet verrast worden. Risicomanagement biedt een structurele aanpak voor het in kaart brengen, beheersen en monitoren van kwetsbaarheden en bedreigingen die in de weg kunnen staan aan het behalen van de doelstellingen van Delfland. Op dit moment hebben wij onze top-risico's goed in beeld en hebben we over het algemeen effectieve beheersmaatregelen geïmplementeerd om ons risicoprofiel te verlagen. Dit is terug te zien in de relatief beperkte impact van opgetreden incidenten. Tegelijkertijd signaleren wij een aantal brede ontwikkelingen die zich in de toekomst kunnen ontwikkelen tot nieuwe top-risico's. Om dit te voorkomen, is het zaak deze ontwikkelingen scherp in beeld te houden en hier op een tijdige en structurele manier op te anticiperen. Het verder versterken van ons risicomanagement is dan ook een prioriteit voor de organisatie. Dit gaat immers helpen om verder *in control* te komen en de beschikbare tijd en middelen op een steeds efficiëntere manier aan te wenden. Op de korte termijn betekent dit echter een verdere investering in onze organisatie. De tijd en middelen die hier komend jaar voor nodig zijn, zullen meegenomen worden in de Begroting 2024.

4.1 Risicoprofiel

In de periode van januari t/m juli 2023 hebben zich een aantal wijzigingen voorgedaan die impact hebben op het risicoprofiel van Delfland. Per saldo is het risicoprofiel licht verbeterd, vooral dankzij de implementatie van effectieve beheersmaatregelen. Hierdoor is de kans en/of het effect van optredende risico's verkleind, en daarmee het restrisico voor de organisatie. De voornaamste materiële wijzigingen zijn hieronder toegelicht.

Lange-termijn systeemeisen waterketen

Er is een nieuw risico geïdentificeerd met betrekking tot de lange-termijn systeemeisen in de waterketen, met risiconiveau 'hoog'. Dit risiconiveau is mede ingegeven door de gedeeltelijke onbekendheid met de precieze impact van nieuwe wetgeving en eigen ambities op de waterketen zoals deze nu is. De waterketen van Delfland heeft zich immers historisch ontwikkeld. Daarbij zijn diverse keuzes gemaakt, passend in de tijd. Meer recentelijk heeft Delfland ambities uitgesproken en deze vastgelegd in bestuursakkoorden met betrekking tot de uitstoot van broeikasgassen (CO₂, geborgd via de CO₂-prestatieladder, terugdringing van methaan), energieverbruik (2025 energieneutraal), grondstoffen terugwinning (in 2035 klimaatneutraal). Daarbij komt er vanuit Europa in de periode 2025-2035 een verplichting via de Richtlijn Stedelijk Water om aanvullend te zuiveren op medicijnresten en microverontreinigingen. Het beheergebied kent een economische groei en het aanbod van vervuiling vanuit huishoudens en de industrie neemt toe. Hierdoor is het huidige systeem behoorlijk belast, waarbij de mogelijkheden om in te spelen op toekomstige ontwikkelingen beperkt is. Er is dan ook nog onvoldoende zicht op de toekomstige eisen en behoeftes in relatie tot het huidige systeem. Hiermee zijn de strategische risico's nog onvoldoende in beeld, en zal dit risico periodiek herbeoordeeld moeten worden in samenhang met het (op te stellen) Strategisch Asset Management Plan en de visie op de toekomst van de zuiveringen.

Doorbraak primaire waterkering

Nog niet alle primaire keringen voldoen aan de nieuwe wettelijke normen. Delfland heeft de afgelopen jaren verschillende repressieve maatregelen in de vorm van (herstel)protocollen ingesteld om eventuele schade te beperken. Het feitelijke risico op een doorbraak is hierdoor gedaald. Het risiconiveau is bijgesteld van 'zeer hoog' naar 'hoog'.

Onvoldoende zoet water door droogte

De meest recente inschatting van het risico op een zoetwatertekort leverde een risiconiveau op van 'medium' (was: 'hoog'). Dit heeft twee oorzaken:

- Eerder werd aangenomen dat door droogte de waterpeilen zouden uitzakken, met een groot stabiliteitsrisico voor de keringen en daarmee grote schade. Dit zal in de praktijk echter niet gebeuren, omdat in dat geval als beheermaatregel water wordt ingelaten met een hoger zoutgehalte. De focus van dit risico ligt nu dan ook vooral op de schade die zou ontstaan door het inlaten van zouter water. Deze hangt af van zoutgehalte en tijdsduur. Voor zoutgehalte <500 mg/l wordt de schade geschat tussen de 0,1 en 1 miljoen Euro. Wanneer het zoutgehalte verder oploopt ontstaat grotere economische schade (categorie 1-10 miljoen). Er kan in dat geval worden gekozen om ook de sluizen volledig te sluiten, maar dit leidt tot dezelfde orde economische schade (1-10 miljoen).
- Delfland is beter dan voorheen voorbereid op periodes van droogte en neemt maatregelen zoals aanvoer van extra water (Brielse Meer en via de Klimaatbestendige Wateraanvoer (KWA)). Hierdoor wordt het risico beperkt. Bij een (dreigend)watertekort zijn we wettelijk verplicht de verdringingsreeks toe passen door maatregelen te treffen in categorie 4, in 2018 en 2022 was dit het instellen van schutbeperkingen. Het risico 'medium' is ingeschat gegeven al deze beheermaatregelen. Zonder deze beheermaatregelen is het risico veel hoger. We monitoren het risico nauwgezet. Door de klimaatverandering zullen droge periodes vaker voorkomen. Dit kan invloed hebben op de herhalingstijd waardoor het risico in de toekomst kan toenemen.

Niet halen KRW doelen

De betrokkenheid van Delfland bij het halen van de KRW-doelen is groot en de inspanningen zijn veelomvattend. Het KRW-doelbereik hangt echter sterk samen met het handelen door derden. Voor de risico-inschatting ligt de focus op het beïnvloedbare deel van het risico – namelijk: het handelingsperspectief van Delfland en de gevolgen voor de organisatie als we daarin tekortschieten. Het risiconiveau is opgehoogd naar 'zeer hoog' (was: 'hoog'). Hierbij is gekeken naar de volgende impact categorieën:

- Schoon water, ecologie en chemie: als het water in ons beheergebied niet schoon is, levert dat een maatschappelijk risico op. Het kwantificeren hiervan is echter niet eenvoudig en wij hebben hier als Delfland slechts gedeeltelijk invloed op. We onderzoeken dan ook hoe we dit aspect op een goede manier kunnen meewegen in onze risicobeoordeling.
- Reputatie: in de samenleving en de media is veel aandacht voor milieu-gerelateerde thema's als stikstof, klimaat en waterkwaliteit. Bij het niet halen van KRW-doelen is regionale en landelijke commotie te verwachten, vergelijkbaar met het stikstofdossier.
- Economie: het economische risico voor Delfland omvat verschillende aspecten.
 - In 2024 zal er een tussenevaluatie van het KRW-doelbereik worden gedaan. Hieruit kan blijken dat maatregelen minder effect hebben dan verwacht. Als gevolg daarvan kan door het Rijk erop worden aangedrongen dat er meer maatregelen worden genomen. We voorzien geen knelpunten voor het uitvoeren van maatregelen in het KRW-programma waarvoor Delfland zelf primair bevoegd en verantwoordelijk is.

- Vanaf 2027 kunnen Europese lidstaten bij het uitblijven van KRW-doelbereik door de Europese Commissie worden aangesproken. Het is niet waarschijnlijk dat een eventuele boete door de Nederlandse Staat zal worden verhaald op lagere overheden.
- Bij de burgerlijke rechter kan een rechtszaak tegen een overheid worden aangespannen (de zaak Urgenda is hiervan een recent voorbeeld). Ook al is de Nederlandse staat in een dergelijke kwestie waarschijnlijk de eerst aangesprokene, zou dit ook gevolgen voor Delfland kunnen hebben. Als we bestaand beleid moeten uitbreiden of aanscherpen, vraagt dit aanvullende capaciteit. De ernst, de frequentie en daarmee het risiconiveau worden onderzocht.

Lekkage persleiding

Het inherente risico op falen van een persleiding door externe beschadiging of slijtage, waarbij grote hoeveelheden afvalwater in de leefomgeving terechtkomen, blijft ongewijzigd. Echter leert de ervaring dat repressieve maatregelen om de schade te beperken effectief zijn, waardoor de daadwerkelijke impact van dit risico relatief laag is.

Verplichte amovering persleidingen Den Haag

In Den Haag liggen nog meerdere (pers)leidingen die buiten gebruik zijn. De afspraak is gemaakt dat pas als de weg gereconstrueerd wordt, de leidingen verwijderd worden. De kosten zijn dan voor Delfland. Het zijn dus vooral de omvang van de kosten en de timing die onzeker zijn, waarmee dit voornamelijk een budgettair risico vertegenwoordigt. Omdat de afgelopen jaren nagenoeg geen kosten zijn gemaakt, wordt dit risico nu afgeschaald naar 'medium' (was 'hoog'). Het risico zal actief gemonitord blijven worden en weer worden opgeschaald wanneer daar aanleiding toe is.

Pandemie

De COVID-19 pandemie is overgegaan naar een endemie. Het risico op nieuwe pandemie is blijvend aanwezig, maar met het oog op de implementatie van hybride werken en het opstellen van een intern beheersplan is het risico afgeschaald van 'hoog' naar 'medium'.

Vervallen koepelvrijstelling voor de BTW

De eerder voorgenomen inperking van de koepelvrijstelling is opgeschort in afwachting van Europese regelgeving. Het risico is voor nu niet meer actueel.

PFAS bij grondwerken

Dit bestaande risico ziet op de aanwezigheid van PFAS in de grond of bagger, waardoor werkzaamheden vertraging kunnen oplopen of extra kosten gemaakt moeten worden bij het onderhoud aan de kering of bij het baggeren van de watergangen. De mogelijke aanwezigheid van PFAS in het oppervlaktewater valt hier strikt genomen niet onder. Het risico werd op basis van een eerste inschatting in risicocategorie 'hoog' geplaatst. Naar aanleiding van verhoogde meetresultaten van PFOS in Den Haag zal dit risico herbeoordeeld worden. Dit betreft zowel de scope definitie en het risiconiveau, als ook de te nemen beheersmaatregelen.

4.2 Strategisch relevante ontwikkelingen

Naast bovengenoemde wijzigingen in de top-risico's, spelen nog een aantal bredere ontwikkelingen die mogelijk invloed kunnen hebben op het risicoprofiel van Delfland naar de toekomst toe:

- Toenemende complexiteit: als gevolg van economische en demografische ontwikkelingen, toename van bebouwde omgeving, regelgeving, maatschappelijke

verwachtingen en onze eigen ambities ligt de lat waar we als organisatie aan moeten voldoen steeds hoger. In een context waarin verandering de enige constante is, de onderlinge afhankelijkheden groot zijn, en alles even belangrijk of urgent lijkt, is het lastig om prioriteiten te stellen en effectief samen te werken. Het is dan ook van belang om als organisatie effectief en wendbaar genoeg te zijn en te blijven om alle toekomstige uitdagingen het hoofd te kunnen bieden.

- Klimaatverandering: de gevolgen van klimaatverandering wegen steeds zwaarder op de organisatie. Denk aan de gevolgen van de stijgende zeespiegel voor de waterveiligheid, of de impact van extreme neerslag en droogte op het watersysteem. Dit vraagt veel van ons aanpassingsvermogen als organisatie.
- Beschikbaarheid van personeel: door krapte op de arbeidsmarkt is het soms lastig om voldoende en/of voldoende gekwalificeerd personeel aan te trekken. Hierdoor blijven vacatures vaak langer onvervuld dan wenselijk is. Dit vraagt ook veel van overige collega's die naast het reguliere werk, extra taken op zich moeten nemen of een inwerktraject moeten begeleiden.

Het is zaak om als organisatie alert te zijn en te blijven op deze ontwikkelingen en hier tijdig op te anticiperen, zodat deze factoren zich in de toekomst niet ontwikkelen tot top-risico voor Delfland.

4.3 Opgetreden incidenten in relatie tot de top-risico's

In 2023 hebben zicht tot een aantal incidenten voorgedaan. In twee gevallen is sprake geweest van opschaling van de Calamiteitenorganisatie naar fase 1. In alle gevallen zijn de kosten binnen begroting opgevangen, waardoor het weerstandsvermogen niet is aangesproken. Dit bevestigt het beeld van een licht verbeterd risicoprofiel.

- Lokale verontreinig watergang: in april is de calamiteitenorganisatie opgeschaald naar fase 1 i.v.m. olie op het oppervlaktewater ter hoogte van de Verrijn Stuartlaan kruising Diepenhorstlaan in Rijswijk. Het verspreidingsgebied was aanzienlijk. Aannemer is ingeschakeld om de olie uit het water af te zuigen, gemalen zijn stopgezet om verdere verspreiding te voorkomen en er zijn oliebooms geplaatst op strategische plekken. Bij de afschaling was de vervuiling voor meer dan 90% opgeruimd. De resterende werkzaamheden zijn door de reguliere organisatie opgepakt en afgerond, zoals opruimen/verwijderen van de, achter gebleven olie, materialen en oliebooms in de watergangen. De kosten ad €16.000 zijn binnen begroting opgevangen.
- Lekkage persleiding: eind juni heeft opschaling naar fase 1 plaatsgevonden na het constateren van een grote hoeveelheid dode vissen in Maasdijk en veel stankoverlast rondom het bedrijventerrein Maasambacht als gevolg van een riool overstort. Gemeente Westland heeft het rioolgemaal uit kunnen zetten om verdere vervuiling te voorkomen. Bij de riool inspectie bleek dat het rioolgemaal van Delfland aan de Willemdriestraat te Maasdijk verstopt zat met vuilproppen die niet thuishoren in het riool. De vuilprop is verwijderd, waarna het peil in de riolering weer is gezakt. Het vieze water is zoveel mogelijk teruggepompt naar het riool, waarbij de waterkwaliteit nauwlettend is gemonitord. De kosten zijn beperkt gebleven en zitten vooral in het schoonmaken van de lokale watergangen en het opruimen van de effecten. Dit is opgevangen in de exploitatie.
- ICT-beschikbaarheid: op vrijdag 12 mei is door het SOC (Security Operations Center) van Delfland het CERT (Computer Emergency Response Team) van Delfland bijeengeroepen in verband met een mogelijk cybersecurity incident bij een leverancier van onze procesautomatiseringssystemen en diensten. Het incident is succesvol afgehandeld, zonder schadelijke gevolgen. Het incident wordt extern geëvalueerd met

als doel om een volgende stap te zetten in organisatie volwassenheid ten opzichte van de cyberweerbaarheid.

- Doorbraak regionale waterkering: in januari hebben graafwerkzaamheden plaatsgevonden in de waterkering aan de Rodenrijsevaart in Berkel en Rodenrijs voor de aanleg van een zwembad door een particulier die niet in het bezit was van een Watervergunning. Een aanzienlijk deel van de kruid en binnentalud waren al afgegraven toen het incident werd ontdekt. Als gevolg van de werkzaamheden kon de veiligheid niet gegarandeerd worden, bovendien was voor die dag door Peilbeheer een neerslagprotocol A afgekondigd. Perceeleigenaar heeft verzoek direct opgevolgd om de waterkering met dezelfde grond weer op oorspronkelijk profiel te brengen. De marginale kosten voor inzet van handhaver en intern advies zijn binnen begroting opgevangen.
- Doorbraak regionale waterkering: begin april was er lekkage aan de dwarskade in Nootdorp waardoor water uit de watergang onder de woning stroomde. Na direct een eerste noodoplossing om de lekkage te stoppen te hebben aangebracht, zijn de herstelwerkzaamheden aan de kade uitgevoerd. De lekkage lijkt te zijn ontstaan doordat er een vlonder in de kade was aangelegd. Onder de vlonder is een lage plek ontstaan waardoor met het verhogen van het waterpeil van het winterpeil naar het zomerpeil water onder de vlonder is gaan stromen. Met het zomerpeil laat Delfland het waterpeil in bepaalde gebieden geleidelijk verhogen. In de zomer is namelijk meer behoefte aan water voor de groei van planten en bomen in de natuur en voor landbouwgewassen. De herstelkosten ad €5.000 zijn binnen begroting opgevangen.
- Doorbraak regionale waterkering: de volgende onvoorziene maatregelen zijn getroffen ter voorkoming van een dijkdoorbraak:
 - Herstel Afschuiven binnentalud N468 (kosten: €50.000)
 - Lekkage door muskusrat Woudseweg (kosten: €6.000)
 - Lekkage Vlaardingsekade (kosten: €4.000)
 - Herstel binnentalud Oostgaag in Maasland (uitgevoerd door Provincie Zuid-Holland)
- Verplichte amovering persleidingen Den Haag: herstel van verzakte putdeksels bij de vervallen leidingen (kosten: €10.000).
- PFAS bij grondwerken: op 13 juli is een artikel verschenen van radioprogramma Pointer over een meting van januari 2021 waarin PFOS-waarden in een sloot in het bedrijventerrein Forepark in Den Haag werden gevonden die ver boven de RIVM-richtlijn voor waterbodem lagen. Door de ontstane publiciteit is dit dossier opnieuw onderzocht en wordt in samenwerking met de overige betrokken instanties onderzocht welke maatregelen in het gebied nodig zijn. Er is een risico dat we op basis van voortschrijdend inzicht op meerdere plekken in ons gebied PFAS zullen aantreffen. De aanpak daarvan zal om extra middelen en inzet vragen om risico's voor bewoners en het gebied te mitigeren en het vertrouwen in ons hoogheemraadschap te borgen. De gemaakte kosten zien vooral op inzet van personeel en aanvullende metingen, en worden vooralsnog binnen begroting opgevangen.

5. Bijlagen

Bijlage I: overzicht prestatie-indicatoren

Bijlage II: projectenoverzichten en verzamelkredieten

Bijlage III: Besparingen ter dekking van de extra kosten taakstelling uit het begrotingsproces 2023, formatie V&G en Recruitment, dakpanconstructie en niet gedekte cao kosten

Bijlage I: overzicht prestatie-indicatoren

Streefwaarden		
Prestatie-indicator	Begroting 2023	Prognose 2023
Primaire waterkeringen (55 kilometer)	87%	87%
Regionale waterkeringen (437 kilometer)	88%	87%

Streefwaarden		
Prestatie-indicator	Begroting 2023	Prognose 2023
1) Zomergemiddelde stikstofgehalte Boezem Westland/Midden Delfland & Boezem Haaglanden/Schie	2,2 & 1,9 mg/l	2,2 & 1,9 mg/l
2) ESF's: aantal verbeterstappen m.b.t. de 8 ESF's in de KRW-waterlichamen	14	6
3) Toxiciteit: percentage metingen gewasbeschermingsmiddelen dat geen belemmeringen geeft voor ecologie	94	94

Streefwaarden		
Prestatie-indicator Zwemwaterkwaliteit	Begroting 2023	Prognose 2023
Maximaal aantal locaties met een negatief zwemadvies van meer dan 3 weken	6	6

Streefwaarden		
Prestatie-indicator	Begroting 2023	Prognose 2023
Voldoet aan normering voor inundatie (in hectare).	40.060 98,70%	40.060 98,70%

Streefwaarden		
Prestatie-indicator	Begroting 2023	Prognose 2023
Verwijderingsrendement stikstof %	80%	80%
Verwijderingsrendement fosfaat %	80%	80%

Streefwaarden		
Prestatie-indicator	Begroting 2023	Prognose 2023
Vermindering rioolvreemd water in %	1	1

Streefwaarden		
Prestatie-indicatoren:	Begroting 2023	Prognose 2023
Energieneutraal in %	94%	94%

Waarden conform rekenmethodiek Klimaatmonitor		
Prestatie-indicatoren:	Begroting 2023	Prognose 2023
Hoeveelheid CO ₂ -uitstoot (in tonnen) Exclusief methaan en lachgas	3.800	6.550

Streefwaarden		
Prestatie-indicator	Begroting 2023	Prognose 2023
GWW-opdrachten met duurzame/ circulaire ambitie (conform Grondstoffenakkoord)	100%	100%
(Advies)diensten en leveringen met duurzaam/circulaire ambitie	60%	94%

Streefwaarden		
Prestatie-indicator	Begroting 2023	Prognose 2023
Netto schuldquote (schuldpositie gerelateerd aan omzet in %)	214%	213%
Externe financiering in % vaste activa	80%	80%
Vrije kasstroom (in € mln.)	-22,3*	-26,2

*in de begroting 2023 is de vrije kasstroom per abuis berekend voor aflossing van de leningen. Dit moet zijn vrije kasstroom na aflossing leningen.

Streefwaarden		
Prestatie-indicator	Begroting 2023	Prognose 2023
De vergunningen worden binnen de wettelijke termijn van 8 weken verstrekt	95%	95%

Streefwaarden		
Prestatie-indicator	Begroting 2023	Prognose 2023
Rapportcijfer voor het contact met het Hoogheemraadschap van Delfland	≥ 7,5	**

**onderzoek is uitgevoerd maar gezien de onvoldoende respons zijn de resultaten niet representatief

<i>Streefwaarden</i>		
<i>Prestatie-indicator</i>	<i>Begroting 2023</i>	<i>Prognose 2023</i>
<i>Werkgeverschap</i>	7,3	7,3
<i>TRCF</i>	2,5	2,5

Bijlage III: Besparingen ter dekking van de extra kosten taakstelling uit het begrotingsproces 2023, formatie V&G en Recruitment, dakpanconstructie en niet gedekte cao kosten:

Bij het opstellen van de begroting 2023 waren een aantal kostenposten voorzien waarvoor nog geen dekking tegenover stond. Er is besloten om deze in het voorjaar in te vullen.

In totaal gaat het om een kostenpost van € 3,08 miljoen.

Deze bestaat uit de volgende onderdelen:

- Taakstelling begroting 2023 totaal € 1,40 miljoen;
- Dakpanconstructie, nieuwe werknemers aannemen voordat collega's met pensioen gaan voor kennisoverdracht, van € 0,25 miljoen;
- Extra formatie van € 0,28 miljoen;
- Niet gedekte kosten CAO-effect van € 1,15 miljoen.

In de tabel hieronder is te zien hoe het college de bovenstaande kosten wil dekken door besparingen bij verschillende programma's te realiseren. In de bestuursrapportage 2023 is rekening gehouden met deze wijze van invulling.

In totaal is een bedrag van € 3,14 miljoen aan besparingen gevonden ter dekking van de extra kosten c.q. het invullen van de taakstelling, niet gedekte kosten CAO-effect, extra formatie en dakpanconstructie. Het positief verschil van circa € 0,06 miljoen is in deze bestuursrapportage ingezet om de tekorten elders op de begroting te dekken.

Tabel: besparingen ter dekking van de extra kosten.

Directie	Toelichting	Besparingen (x 1 mln)	
Bedrijfsvoering		€	0,90
	Hogere dividenduitkeringen door NWB	€	0,30
	Bij het opstellen van de begroting is er per abuis geen rekening gehouden met de ontvangsten uit detacheringen	€	0,50
	Het budget voor participatiebanen in 2023 wordt niet volledig uitgenut.	€	0,10
Ontwikkeling		€	0,90
	Lagere afdelingskosten op het project innovatiefonds en op de adviesbudgetten.	€	0,20
	Lagere kosten voor het project planvorming en verkenningen waterkwaliteit.	€	0,08
	Lagere advieskosten en besparing op afdelingskosten	€	0,63
Uitvoering		€	1,34
	Per saldo lagere kosten voor laboratoriumonderzoek ten behoeve van monitoring waterkwaliteit en beleidsondersteunend onderzoek voor beheer data watersysteem	€	0,24
	Efficiency voordeel van 0,1 mln	€	0,10
	Lagere uitgaven als gevolg van het niet uitvoeren van achterstanden in onderhoud en vervanging van kunstwerken door capaciteitstekort in de markt.	€	1,00
Totaal		€	3,14

Hieronder wordt per directie kort de besparingen toegelicht:

Directie Bedrijfsvoering (€ 0,9 miljoen):

Deze besparingen worden verklaard door hogere dividenduitkering van NWB, lagere bijdrage kosten RBG en lagere kosten voor het project participatiebanen.

Directie Ontwikkeling (€ 0,9 miljoen):

Bij directie ontwikkeling zorgen met name de lagere advieskosten voor de besparingen in 2023. Daarnaast vallen de afdelingskosten bij een tweetal afdelingen bij directie Uitvoering mee ten opzichte van de begroting.

Directie uitvoering (€ 1,3 miljoen):

Een belangrijk deel van deze middelen is het gevolg van het niet uitvoeren van achterstanden en vervanging van kunstwerken als gevolg van capaciteitstekort op de markt.

Daarnaast wordt er minder uitgegeven voor laboratoriumonderzoek t.b.v. monitoring van waterkwaliteit en beleidsondersteunend onderzoek bij beheer data watersysteem. Tenslotte vallen afdelingskosten lager uit dan begroot.